

ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

gericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

HOUD: Celebes uit een oogpunt van Landbouw en Nijverheid. — Feuilleton. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. Boekbespreking. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 2 tot 9 Nov. 1921.

Celebes uit een oogpunt van Landbouw en Nijverheid.

Het eiland Celebes ter grootte van 1½ Java of 5 maal Nederland, met zijn hoogst grilligen vorm, heeft in de laatste jaren door de belangrijke publicaties van de gebroeders de Sarasin, van den befaamden mijnningénieur Abendanon en laatstelijk door de verschijning van de monografie over dit eiland van de hand van den heer L. van Vuuren, meer en meer de aandacht getrokken. En toch, hier te lande is de bekendheid van dit merkwaardige eiland, althans van de zijde van het groote publiek, nog steeds niet bijster groot. Eenszels moet dit wel worden toegeschreven aan de zeer ingewikkelde beschouwingen, welke boven-

vermelde schrijvers, om hier slechts de voornaamste te noemen, hebben ten beste gegeven betreffende den geologischen bouw en den vertikalen vorm van dit eiland, bevattende de uitkomsten van natuurwetenschappelijke onderzoekingen en theorieën, welke over het algemeen buiten het bereik van den gewonen lezer vallen.

Maar ook overzichtelijk heeft men, vooral in populairen zin, nog niet alles betreffende Celebes bijeen gebracht wat de belangstelling kan wekken van den general reader, d.i. van den niet wetenschappelijk onderlegden lezer.

Het schijnt nog niet mogelijk te zijn om populair te compileeren wat door verschillende geleerde schrijvers, ook buiten de bovengenoemde, over Celebes is aan het licht gebracht. Misschien ook dat het aantrekkelijke ontbreekt aan de beschrijving van dit eiland, zooals dat in hooge mate het geval was ten aanzien van het meer bekende en, hoe zullen wij het zeggen, meer gezellige Java (hier met een enkele verwijzing naar den 2en druk van Veth's Java). Op Celebes is immers veel nog niet met juistheid bekend, nog heel wat moet nog ethnografisch onderzocht worden en daarom ook zien wij met groot verlangen uit naar de verschijning van het 3e deel van het Gouvernement Celebes, hetwelk, na de behandeling van den vertikalen vorm in het 2e deel, de volksbeschrijving aan de orde zal brengen.

De deskundige schrijver van het Gouvernement

*) Wij vergeten natuurlijk niet mannen als Dr. Alb. C. Kruyt, J. Kruyt en Dr. Adriani e.a., die zooveel licht hebben ontstoken over Celebes, v.n.l. Midden-Celebes, uit een ethnografisch en ethnologisch oogpunt.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Gouture - Modes

La Haye

3 Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Nuis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Hammond School en COPIERINRICHTING
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strongste discretie verzekerd. 82

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Utrechtsche Bouwassociatie

Belast zich met alle voor-
komende Bouwwerken onder
Architectuur

Joh. Kamphuisstraat 48, Utrecht
Bedrijfsleider: W. v. DOORN

Terwijl Gij rust, werken Uw
advertenties voor U

Celebes, de heer L. van Vuuren vd., hoofd van het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden, was den 19en October j.l. aan het woord op eene openbare vergadering van de Ned. afd. der Ned.-Ind. Maatschappij van Landbouw en Nijverheid in Pulchri Studio, waar hij het had over „Celebes uit een oogpunt van Landbouw en Nijverheid.“

Als vrucht van door hem gemaakte studiën schetst spreker op boeiende wijze de beteekenis in de days of old van een merkwaardige handelsbeweging, door Chineezzen en Hindoes uit Voor-Indië tot stand gebracht, en wel eeuwen lang, vóór onze komst in den Indischen Archipel.

Zoo intens was b.v. het handelsverkeer tusschen China en Celebes, dat men nu nog, zoowel in Zuid- als in Midden-Celebes (speciaal in Loewoe), dien Chineesch invloed kan gadeslaan.

„Dit moet natuurlijk geweest zijn in de dagen, dat ook Java onder Chineesch invloed stond, welke plaats moest maken voor de ontegenzeggelijk veel belangrijker aanrakingen met Voor-Indië. Hier in Celebes ligt het ontmoetingspunt, dier beide invloeden, zoowel wat betreft de culturele, als wat aangaat de economische factoren.“

Op welk een schitterende wijze worden de woorden bewaarheid van den „Grand old man of England“, Gladstone, die in een prachtige peroratie in het Britsche Parlement zeide, dat elk koopvaardischip, dat vaart tusschen het eene land en het andere, als de spoel in het weefgetouw belangen draden vlecht in het lijnwaad der menschheid.

Doch de schijnbare noodwendigheid van die eeuwenoude ontwikkeling berust slechts in ons aspect van de historie!

„Het is zoo verleidelijk,“ zegt Prof. Huizinga, „wanneer wij de historische feiten gerangschikt hebben tot een perspectief, zoodat wij er een begrijpelijk verband in zien, dat begrijpelijk verband, te houden voor een onvermijdelijk bewezen oorzakelijkheid.“

Onze Archipel was toen, vóór wij er kwamen, nog eindpunt, zoowel van de Hindoesche als van de Chineesche zeevaarders.

De hoofdredenen van het verkeer tusschen Europa, Afrika ter eene, China, Australië en Japan ter

*) „Uit de geschiedenis van ons Nationaal besef“, door Prof. J. Huizinga. De Gids van 1 Maart 1912, blz. 439 t.a.p.

Feuilleton.

Indië

in den spiegel van den Oceaan.

Beeld van Rust, Lijn en Kleur
door P. J. ZÜRCHER Jr.

IX.

Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.
DANTE, De Hel.
(Laat alle hoop varen, gij die hier binnen treedt.)

Minder boeiend dan het woud, waar een dichtelijke ziel een oneindigheid aan stof kan vinden, om daaruit op te bouwen den tempel zijner verbeelding, doch ontzagwekkender door het Mysterie, dat hij verborgen houdt, is de Vulkaan.

In ruste ziet men hem liggen, op verren afstand reeds van de vlakte, uit welke hij oprijst, groen en vruchtbaar. Meestal kringelen ijle rookdampen uit dien top op en spelevaren in rustig spel in de ruimte, om dan uiteen te drijven naar het onbekende doel, in vrede, die in hem schijnt als de zon hem koestert bij dag en de maan hem bij nachte met zil-verpoeder overstuift.

Het stille landvolk, dat leeft aan zijn voet, vreest hem niet..... om zijn rust, ondanks het poezen-gespin, dat hij laat hooren. En de fluweelig groene

andere zijde, loopen door ons eilandrijk en tot de groote wereldbrand oplaaide, verkreeg de binding met West-Amerika — reeds ingeluid door de opening van het Panama-kanaal — nieuwe teekenis, weldra nog duidelijker geaccentueerd door rechtstreeksche verbindingen via Australië met Zuid-Amerika.

Ziedaar met enkele woorden door spreker wereldligging van onzen Archipel geschetst in ruwe omtrekken.

Het zou toch tot 1667 duren, eer Speelman van Makassar het oude fort Somba Opoë veroverde, er sedert onze macht voor goed vestigde, echter ook nog meer tot beveiliging van onzen weg naar het Oosten (Ambon en Banda), dan wel uit handels oogmerken.

Spreker brengt rechtmatige hulde aan de stoutmoedige zeevaarders van Celebes, de Mandareezen, Bonieren en Makassaren, die nu nog met den aangeboren handelsgeest in een eigenaardig coöperatief bedrijf de verbinding onderhouden tusschen Singapore, Batavia en zelfs Padang met het Oosten. Zelfs de Paketvaartstoomers hebben weergalooze energie dier bewoners van het Celebes eiland niet kunnen breidelen.

Spreker schetst onze kortzichtigheid, om eerst in 1846, toen het reeds te laat was, Makassar tot een vrijhaven te maken, als concurrent van Singapore. Daaraan heeft Singapore zijne opkomst te danken en desondanks dateert van dien tijd de bloei van Makassar als zeehaven. Hoewel tegen alle gebrachte protesten van den handel in, Makassar in 1906 bij het toegedeed werd ingelijfd, vermocht deze inlijving geen merkbaaren invloed uit te oefenen op de snelle ontwikkeling van Makassar als haven. Om dezen groei te toonen, geeft spreker de volgende cijfers:

Bedroegen de netto-tonneninhouden van stoomschepen in 1906 ruim 700.000 M³, in 1913 waren deze bijna 3 millioen, waarvan in 1906 voor transitoverkeer bestemd ruim 200.000 ton, in 1913 bijna 600.000 ton van 1000 K.G. De geheele goederenbeweging in de haven, dus zoowel de in- als de uitvoer, groeide van ruim 26½ millioen gulden in 1906 tot ruim 34½ millioen in 1913 en bedroeg in 1914 wederom 20½ millioen. En bijna fabelachtig is de groei van den uitvoer sedert 1918 van geheel Celebes

tuinen in de vlakte aan zijn voet vertrouwen hem ook; zij zijn vruchtbaar en het gewas tiert wel in haren schoot. Geluiden-loos, schuilen de landelijke dorpen er weg achter hagen van dicht loomersans-moede karbouwen staan in de loome middaghitte, ter buikshoogte, te droomen in den pelloezen plas, waarin de wegzinkende zon in afspiegeling, hen de oogen heeft doen sluiten. Als de bodem onder hare aanraking tot een vluchtig gas is overgegaan, doet zij er dan achter trillen, die boven de aarde, als een drillige, ijle substantie opstijgt, waarin zich het hitte-proces weerspiegelt, het geheim van der tropen vruchtbaarheid.

Op de wegen is weinig verkeer; de landman gaat er des morgens langs, wanneer hij zijn dagtaak aanvangen en des middags voert hem dezelfde weg weer naar zijn desa, als zijn arbeid is volbracht.

Immer welgemoed trekt hij er langs en door de velden, zonder vrees voor den vulkaan, die rustig in de verte aan het rooken is, als hij. Zijn oog glanst er langs, nochtans ziet hij hem vaak niet, zoo min als de schoonheid van den berg, die niet meer tot hem te spreken schijnt. Hij is aan beide gewend. Die rust en schoonheid zijn in volkomen harmonie met zijn ziel, in welke beide wonen. Waarom zou hij den berg ook vreezen? Zijn vader vreesde hem evenmin. Gansche geslachten, die vóór hem leefden, hebben nimmer kwaad van hem ondervonden. Zij leefden in dezelfde desa, betraden dezelfde wegen, die hij dagelijks gaat en altijd aanschouwden zij dezelfde vredige rust, de blauwige rookpluim, die ook uit zijn „strootje“ opkringt en hetzelfde vriendelijke gespin, rolde hun tegen. Kon daarin gevaar

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

HUTKOFFERS

Uw Dameskleeding

koopt U het voordeeligt bij de Firma
H. GROENENDIJK, Maison de Paris, Ploeg
Heinstraat 98, Den Haag, Telf. 5770.

Wij zijn enorm gesorteerd in Chique
modellen Damesmantels, Wandelcostuums,
Toiletten, Japonnen, Blouses, Rokken,
Jerseys en Jumpers.

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden
Opgericht 1838
te 's-HERTOGENBOSCH
 DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.
 MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.
 DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

Bedroeg deze, blijkens Deel I van de Officiële statistiek, in 1918 nauwelijks 15 miljoen, in 1919 diezelfde uitvoer tot ruim 82 miljoen, een dal ver uitgaat boven alle vorige jaren. Nog een paar cijfers memoreert spreker, om de belangrijke ligging van Celebes te bevestigen. De uitvoer naar Japan van geheel Ned.-Indië, die in 1915 nauwelijks 16 miljoen haalde, bedroeg in 1919 ruim 181 miljoen. Naar Australië werd in 1915 gevoerd voor een waarde van 27½ miljoen gulden; in 1919 bedroeg deze uitvoer ruim 83 miljoen. Naar Portugeesch Timor alleen werd uitgevoerd in 1911 voor 128.000 gld., in 1919 voor 8.000 gld. China ontving in 1915 voor bijna 18 miljoen, in 1919 voor ruim 30½ miljoen. Voor deze enorme goederenbeweging moest voortdurend de haven van Makassar uitgebreid worden zelfs nu, na de laatste uitbreiding, volgens de plannen van Kraus en de Jongh, bestaat opnieuw gebrek aan ruimte. Spreker laat ons uit een lichteldplaatje zien, dat er gelukkig gelegenheid te is, om de haven belangrijk te vergroeten, die door de evenwijdig aan de kust loopende koraalriffen en oost-winden. Wat het eiland zelve betreft, dat over ruim 13 breedtegraden of ongeveer 1440 M. uitstrekt — een afstand als van Amsterdam naar Napels — het wordt door den evenaar bij Kaap Simbaja in het noordelijk deel van den Hals gesneden, zoodat de geheele noordelijke arm van Celebes op Noorder-, het overige grootste deel op Zuidoost-oost-oost is gelegen.

Door de diep in het zonderling gevormde land gedrongen golven en baaien is het eiland als bij uitstek geëigend zoowel voor de vaart van zeescheepen als voor die van inlandsche prauwen. In enkele trekken, maar toch nog zeer uitvoerig voor hen, die hem moeten volgen, schetst spreker het hoge bergland van het eiland, eindigende in het Zuid-Westelijke schiereiland in het machtige vulkaan-complex van den Lompo-Batang, ter hoogte van meer dan 3000 M., ten Noorden waarvan de vlakte van de Walanae- of de Grootte rivier tusschen de grillige vorm van dit eiland heeft steeds de aandacht getrokken vooral, omdat vlak in de buurt het eveneens gevormde Halmabeira gelegen is. Duidelijk komt deze overeenkomst uit, zie kaart.

borghen zijn?
 Zeker, hij kent de kracht van den vulkaan wel. Hij heeft er vaak van hooren vertellen en hij zou den berg ook niet gaarne beklimmen. Want hij weet maar al te goed, dat diep daarin *setan* huist en dien dag men niet in verzoeking brengen. En dan..... deed geen kwaad en hij vertrouwt in Allah, die goed is en rechtvaardig, en wien hij alle dagen zijn bedden zendt, het hoofd naar Mekka gebogen. Allah is toch nabij en als hij zijn plicht maar doet, zal de Al-Vader hem geen onrecht doen wedergeven. Dit hechte Geloof, deze vrome overtuiging, denken hem het vertrouwen in den berg. En ook het feit, dat hij de daadwerkelijke kracht van het bergmonster, in wien het hitte-vuur barst, niet kent, het hem kinderlijk gelooven in diens onmacht, die nooit het kwaad ziet, doch er alleen van hoort vertellen, die vrees het ten slotte ook niet.

Er zijn vele werkende vulkanen in Indië. Onder niet meer werkzame behoort o.m. de algemeen bekende Krakatau, de berg die in den aanvang der achtiger-jare erupteerde en daarna geen werking meer vertoonde. De ramp toen veroorzaakt, bij veel nog in herinnering, was een der verschrikkelijkste, waarvan de geschiedenis gewaagt. Aschdeelen, met den lava uitgespuwd, werden tot in Centraal-Europa waargenomen. De jongste uitbarsting van den Kloet, op Java, evenaart haar in de gevolgen en is gelijktijdig een waarschuwing om elken vulkaan te wantrouwen. Sedert het jaar 1901 had de Kloet gezwegen en niemand, zelfs de Geologische dienst niet, had een eruptie achttien jaren later zelfs weder verwacht.

de twee uit een kalkformatie bestaande ketens ingesloten ligt, terwijl ten Westen van de Westelijke keten de prachtige vlakte van Maros, zoo uitermate geschikt voor den rijstbouw, is gelegen, zoodat zij ook van ouds als de vooraardschuur van Zuid-Celebes is aan te merken.

Langs de kusten en rivierbekkens treffen wij het aluvium aan. Het merkwaardige gebied van den Zuid-Westelijken Celebesarm aan het centrale lichaam is door de onderzoekingen van den mijn-ingenieur E. C. Abendanon bekend geworden en door hem beschreven in zijn bekende prachtwerk in vier deelen.

In ruwe trekken schetst spreker ons dat vooral uit een geologisch oogpunt zoo interessante gebied, waarover naar het schijnt het laatste woord nog niet gesproken is. Immers met een variant op de bovenvermelde woorden van Prof. Huizinga zouden wij ook hier kunnen zeggen, dat het zoo verleidelijk is, wanneer wij de als wetenschappelijk erkende feiten tot een perspectief gerangschikt hebben, zoodat wij er een begrijpelijk verband in zien, dat begrijpelijk verband te houden voor een als onvermijdelijk bewezen oorzakelijkheid.

Wij doelen in het bijzonder op de door den welbekenden hoofd-ingenieur van het Mijnwezen Wing Easton uitgebrachte kritiek op de onderzoekingen van Abendanon, waarover wij, als vanzelf spreekt, niet nader kunnen uitweiden.

Maar niettemin is spreker vol bewondering over de wetenschappelijke prestaties van Abendanon in het stroomgebied van de Mamassa, een rechter-zijrivier van de Sadang, waar die mijn-ingenieur zijn grootste emoties als ontdekkingsreiziger moet hebben ondervonden.

„Zoo vaak men het verhaal” (zegt spreker met pathos) „van dezen ontdekkingstocht van de bronnen af naar den geheimzinnigen waterval en eindelijk naar de samenvloeiing met de Sadang leest, grijpt opnieuw de ontroering ons aan, welke wij steeds ondervinden bij de eindelijke overwinning na reusachtige inspanning. Deze tocht alleen reeds stempelt het werk van Abendanon tot een van de „mooiste uitingen van Hollandsche energie.”

(Wordt vervolgd). A. R. v. O.

Vulkanen zijn hoogst onbetrouwbaar en wel hoofdzakelijk, wijl hun verhoogde werking nimmer een zeker teeken voor een naderende uitbarsting is. Een voorbeeld hiervan vormt de Merapi — in Midden-Java — die medio 1920 alle kentekenen droeg eener verhoogde werking. Zware rookkolommen stegen uit den top op; nieuwe kraters hadden zich gevormd; kleine erupties vonden reeds plaats. Men zou hierin een waarschuwing hebben kunnen zien en men deed dit inderdaad ook. Nochtans volgde tot heden — gelukkig — de verderbrengende uitbarsting niet. Toch is het gevaar daarom niet geweken. Integendeel. Men houde hem in 't oog.

Leelijke vuurspuwende bergen zijn de Kloet en de Bromo. Ontdaan van elken plantengroei, spitsen zij uit de vlakte op, als naakte rotsen, onvriendelijk, ongenaakbaar. De Kloet, aan den voet omgeven van groene tuinen, in een mooie, vruchtbare vlakte, spreekt om die reden in mindere mate van onherbergzaamheid, hoewel de berg zelve er triest en stuitend uitziet. De Bromo, van uit het Tenggergebergte in Java's Oosthoek te bereiken, maakt een nog troostelozer indruk. Omgeven van een zandzee, ligt hij verlaten te stoven in de barre zandvlakte, als afschuwelijk symbool van een dood en verderfbrend monster, dat dreunend, suizend en fluitend op den loer ligt om op een onbewaakt oogenblik zijn al-vernielzucht bot te vieren, die mijlen in den omtrek alle leven het zwiigen zal opleggen met onverbiddelelijke kracht en de grootste gestrengheid.

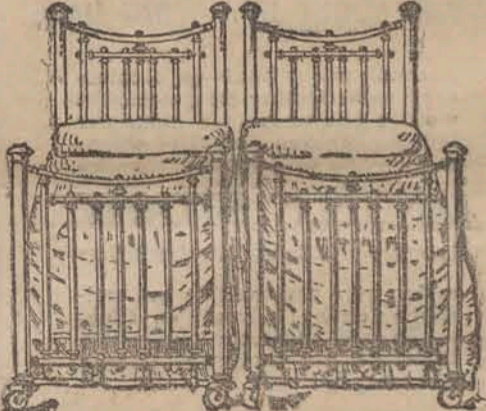
(Wordt vervolgd.)

Firma AUG. SAVELKOUL
 Heerenkleding naar Maat
Indische Uitrustingen
 BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.
Vraagt geïllustreerden Catalogus

Dans- Instituut
B. STERNFELD
Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
 Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
 'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
Klassiek, Plastiek en Rhythmische Gymnastiek.

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Grootte keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8½—12½, en van 2—7 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

F. C. DE BRUYN
 enigst adres voor de bekende
"Parakan Salak" Thee,
 f 1.00 per pond.
NEEMT PROEF.
 Anckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 0/0 gewaarborgd.

124

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11—1, van 2—4 en van 6¹/₂—7¹/₂ uur. Prospectus op aanvraag.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-
in zes privé-lessen, bij **Bé W. Meulman** (v. d. Haagse Dans-Instituut)
Willemstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068
Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt inlichtingen bij het gegoede Haagse publiek.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volksbeweging.

Zoals de *Sum. Post* bericht, besluit de Regeering in de „Mededeelingen” hare verklaring van den stand der volksbeweging op het oogenblik, aldus:

Vóór de bewustwording, zich manifesterende als een soms onbestemd, meestal onbeheerscht verlangen naar verandering en vrijheid, is het nationalistisch gevoelen toch ook dan reeds een van de hoofdfactoren, waarmede een goede bestuursvoering rekening behoort te houden. Onvermoeid in het wegnemen van grieven, steeds rekening houdende met wat in het volk zelf leeft aan wenschen en verlangens, zal het enerzijds, voor zooveel met een goed bewind vereenigbaar, dit gevoel ontzien, anderzijds steeds waken tegen factoren, die smeulend vuur zouden kunnen aanblazen tot een brand, die, ontijdig ontgloeid, slechts vernielend werken en rampspoed en achteruitgang brengen kan.

Het in Indië bij elken zweem van ontevredenheid, ook zelfs zonder merkbare aanleiding, telkens weer terugkeerend volksverhaal van den eigen rechtvaardigen vorst van eigen landaard, den ratoe-adil, die een eigen rijk zal stichten met verdrijving van alle vreemdelingen, is slechts één voorbeeld uit de ontelbare, die de geschiedenis te zien geeft.

Geen harde onderdrukking past tegenover dit verschijnsel, noch wrevel over den ondank, waarmede aldus soms de best bedoelde bestuursdaden beloond worden; wie voor weldaden een volk, zonder zijne medewerking bewezen, op dankbaarheid rekent, komt, naar de geschiedenis van eeuwen leert, bedrogen uit. Slechts een koel hoofd, steeds gericht op objectieve ontleding van de zaak zelf, bereid tot het aanhooren van grieven en verlangens, steeds gereed de bevolking te verklaren, wat blijkbaar onduidelijk bleef, en altijd er op uit om haar overal, waar mogelijk zelf arbeid te doen verrichten en verantwoordelijkheid te doen dragen, kan hier den toestand meester blijven.

En welverre van nu bij de verdere ontwikkeling der verhoudingen terug te schrikken voor de blijkbaar bewustwording en organisatie van het aanvankelijk onbestemde nationale gevoel, behoort een koloniale regeering, die, gelijk de Nederlandsche, sinds jaren een bewuste ontwikkelingspolitiek voerde, met vreugde het ontwaken van dit nationale volksbewustzijn als resultaat van eigen arbeid te begroeten. Het zou integendeel tot moedeloosheid stemmen, indien na zoovele jaren de inheemsche volksgeest geheel onberoerd bleef door de idealen, waarvoor een groot deel der menschheid den wereldoorlog heeft gestreden en ook thans nog kamp voert.

Het spreekt wel vanzelf, dat thans niet te voorspellen valt, hoe dit beginnend nationalisme in Indië groeien zal, in het bijzonder, of het streven op een algemeen Indisch nationalisme gericht zal zijn, dan wel of ook hier een natuurlijke splitsing zal moeten intreden. Voor het oogenblik wijzen de tekenen er op, dat binnen het kunstmatige eenheidsverband, dat het Nederlandsch gezag in den Oost-Indischen archipel tot stand bracht, ondanks den veelal in den grond verscheiden aanleg der onderdeelen, zich de kiem van een soort nationale eenheid begint te ontwikkelen.

Of hiermede niet de grondslag gelegd wordt voor groote onderlinge moeilijkheden in een wellicht niet ver verwijderde toekomst, is in het tegenwoordig aanvangsstadium der zaak nog niet met zekerheid te zeggen. Evenmin, of in verband daarmede de Nederlandsche overheid er niet goed aan zou doen, om in het belang der ontwikkeling van zuivere nationalistische verhoudingen daaraan steun en leiding te geven. Wel staat vast, dat de overheid nimmer zal toelaten, dat de werkelijk allereerst urgente belangen van land en volk of van een deel daarvan, door eenzijdige personen, voor wie het

doel de middelen heiligt, aan dit zelfbeschikkingsstreven worden opgeofferd. De actie van de vereeniging *Insulinde* in het Solosche, in het midden van 1919, is daarvan een sprekend voorbeeld. Zulke excessen worden dan ook gestreng tegengegaan.

Op grond van een en ander is er voor de Regeering geen aanleiding om dit belangrijk deel der volksbeweging anders te ontmoet te treden dan die beweging in haar geheel.

Belangenconcentratie.

De verkapte belasting, waarmede de cultures worden bedreigd in den vorm van verplichte bijdragen aan „winstaandeelkassen”, schijnt — volgens de *Loc.* van 30 Aug. — den stoot te hebben gegeven tot de vorming van een cultuurraad, een federatie van de voornaamste plantersvereeningen, welke door eendracht krachtiger hopen te staan in den strijd voor bedrijfszekerheid.

Het blad is verbaasd, dat deze federatie niet eerder tot stand is gekomen en weerlegt de *Sum. Post* die in deze organisatie ziet „een staat in den Staat”.

Aan het slot schrijft de *Loc.*: In het moederland bestaat sedert meer dan twintig jaren de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers, die in belastingzaken, sociale vraagstukken, kortom in al wat de levensbelangen raakt van de Nederlandsche grootindustrie, zich pleegt te doen hooren. Nimmer hebben wij vernomen, dat die vereeniging beschouwd werd als een staat in den staat. Zij maakt eenvoudig op de meest doelmatige wijze gebruik van de grondwettelijke rechten, welke ook aan alle andere belangengroepen gewaarborgd zijn.

Met de politiek heeft een dergelijke belangenconcentratie al heel weinig te maken. Natuurlijk kan zij steun verleenen aan de politieke partij welke beginselen haar het naast staan, zij kan zich ook op andere wijze hulp koopen in 's lands vergaderzaal; maar de korte politieke geschiedenis van Indië heeft al geleerd, dat dergelijk verband tusschen politiek en bedrijfsbelang ook zonder cultuurraad bestaanbaar is. In het felle steekspel der politiek wordt echter van vermomde ridders spoedig het vizier gelicht en onzuivere verbintenissen komen den verbondenen altijd op verlies van invloed te staan. In dit opzicht dreigt dus ook al geen groot gevaar.

Wij zien dan ook in de oprichting van den cultuurraad geen gevaar. Dat hij zich ooit op andere dan wettige banen zou bewegen, is ondenkbaar. En het bestaan van zulk een organisatie heeft zelfs het voordeel, dat men op gemakkelijke wijze het standpunt van een bepaalde belangengroep ten aanzien van bedrijfsvraagstukken kan vernemen.

Zaken van bestuur en wetgeving behooren van Regeeringswege met zooveel ernst en zaakkennis te worden voorgebracht, dat zij ook den toets eener geconcentreerde kritiek kunnen doorstaan.

En overigens zal in onze nogal sterk geschakeerde maatschappij ook deze actie wel de tegen-actie ontmoeten, welke haar invloed tot de mate der redelijkheid herleidt.

Werkkrachten voor Indië.

De heer Tillema te Groningen geeft in de *Loc.* van 2, 3 en 5 Sept. o.m. een kritische beschouwing over de wijze, waarop men in Nederland belangstelling voor Indië toont.

Wij citeeren er enkele passages uit: „Waarom de „*Acad. Ind. Week*” niet trekt? Tenminste hier in het Noorden niet? Omdat men er niets ziet! Men wil zien hoe men in Indië leeft, hoe men er werkt, wat men er doet! Een kleine tentoonstelling zou in die richting heel veel nut kunnen stichten, maar die *Acad. Ind. Week* moet alweer met „bescheiden” middelen werken! Dan zouden er films (goede) moeten worden vertoond, toegelicht door ter zake bekwame personen, en dan zou ik wel eens willen zien of het niet zou stroomen van gegadigden in een land, waar zoo'n groot menschenoverschot komt, dat een Verrijn Stuart al gezinsbeperking in het vooruitzicht stelt!”

„Twee machten zijn het, die ons het personeel kunnen verschaffen! Dat zijn de pers en de film.”

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.

Inruilen en Repareeren

LANSBERG's Muziekhandel

Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

Fa. A. C. LINSCHOTEN

Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENINRICHTINGEN.

Gas- en Kolenfornuizen. Huisnoodelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEIJSERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^a. TEL. 4782. DEN HAAG.

Maar niet de film, zooals ze thans wordt gemaakt of zal worden gemaakt. Ik lees in de *Nieuwe Cri.* van 23 Juni '21: „De heer Robbers is naar Indië gegaan, met de bedoeling geheel Indië op de film te brengen. Opgenomen worden: opnamen op ethnografisch gebied, zeden en gewoonten van 20 volksgroepen (godsdienst, rechtspraak, landbouw, vee-teelt, vischvangst, huisindustrie, enz., staatsbedrijven als staatsspoor, steenkolenbedrijf, tinnijnen, enz., verder cultures, benevens de mooiste gedeelten der prachtige natuur). De Reggering verleent daarbij haar steun. De opnamen zullen dienen voor schoolbioscopen in Holland en algemeene propaganda-doeleinden. Duplicaten zullen over de geheele wereld, vooral in Amerika, worden verspreid.” Volgens de *Loc.* van 10 Mei is genoemde heer „gedelegeerd commissaris van de Nationale Filmfabriek te Bloemendaal, een instelling, die alleen commercieele en industriele films vervaardigt.” Men kan er dus verzekerd van zijn, dat de films, betrekking hebbend op handel en nijverheid, goed zullen zijn. Maar wij hebben hier in de hoorzalen, scholen en in de bioscopen andere films noodig. Een bioscoopfilm dient aan andere eischen te voldoen dan een schoolfilm en deze weer aan andere dan een, bestemd voor studenten! Vaak zal men bij dezen beter zijn doel bereiken door staande projectiebeelden, vooral als ze gekleurd zijn, wat thans mogelijk is.

„Men wint geen veldslag met één wapen. Er moet samenwerking zijn, de leider moet strateeg en tacticus zijn, moet een juist gebruik weten te maken van alle hem ten dienste staande wapens, in casu en films en kranten en tijdschriften en voordrachten. Voor de a.s. medici passende films en kranten en tijdschriften en voordrachten; voor de a.s. ingenieurs eveneens, voor de onderwijzers en docenten ook en voor de juristen hetzelfde en bovendien, ja, ik zou ze wel in de allereerste plaats willen noemen, voor de moeders, de zusters, nichten, neven, opa's en oma's der jonge mannen en vrouwen, die energie genoeg bezitten om den tocht naar het dan niet meer „grootte onbekende” te ondernemen, zeer, zeer passende films en beelden en heel, heel veel drukinkt!”

„Een zeer voornaam punt, dat men in Holland niet begrijpt, maar in de provincies des te beter, is nog het volgende: wie geen familie of vrienden heeft om hem bij aankomst te Priok te verwelkomen en in het Indische leven te introducereen, zal er tegen opzien om den sprong naar het onbekende te wagen. Ik zelf heb dit indertijd aan den lijve ondervonden! Er dient een organisatie te komen, die zich met de zorg voor hen belast, die te Priok niet worden afgehaald!”

„In Den Haag is gevestigd: 1°. een Katholiek inlichtingsbureau onder leiding van den heer J. A. Monod de Froideville, 2°. een dito voor Protestanten, 3°. een dito van „Oost en West”, 4°. een voorlichtingsdienst voor gewesten, gemeenten en ondernemingen, 5°. een dito van de Ned.-Ind. Offic. Werg., 6°. een dito van Gouvernementswege, 7°. heeft de Cultuurbond een informatiebureau opgericht in Utrecht en 8°. verstrekt een ir. bureau te Delft inlichtingen aan ingenieurs. In Rotterdam is een firma, die er werk van maakt jongelui aan betrekkingen bij de cultures e.d. te helpen. Ook hier weer versnippering van krachten.”

„De onbekendheid met Indië „in de provincie” is ontstellend groot! De belangstelling is daaraan natuurlijk omgekeerd evenredig! Om dit te beseffen en te voelen, moet men eenige jaren buiten Holland hebben geleefd en met menschen van allerlei slag over Indië hebben gesproken. Ach, wat zijn de desillusies dan vele! Het is net zoo als de sympathieke auteur van „Een korte spanne tijds” me voor een paar weken schreef: „Toen ik in Holland was trof het mij telkens zoo pijnlijk, dat niemand iets afwist van ons gewone leven hier en dat niemand er ook belang in stelde. En als men er zich nog eens een voorstelling van maakte, was het een half wilde, totaal onbeschaafde samenleving, waarin je slechts bij uitzondering een fatsoenlijk mensch

ontmoette. Er waren onder mijne oude kennissen, die mij beklagden, dat ik in Indië mijn leven moest slijten, in plaats van mij te benijden.” Van het leven in Indië weet men hier niets! Dat mijn vrouw en onze kinderen allen in Indië geboren, b.v. correct Nederlandsch spreken en niet zwart zijn, vindt men hier in het Noorden een wonder!”

„Einde 1919 waren in Indië: 465 Hollandsche scholen met pl.m. 3000 onderwijzers voor pl.m. 110.000 Europeanen.”

„De geringe belangstelling voor Indië heerscht niet uitsluitend bij de „Hollanders betoel”, maar ook bij hen, die in Indië een groot deel van hun leven hebben doorgebracht!”

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een woord tot Jong-Java.

In de „Sinar Hindia” van 9 Juni 1921 heeft de redactie een in de Nederlandsche taal geschreven stuk van de communisten T. Malakka en Semaoen opgenomen, dat gericht is aan het 4e Jong-Java Congres, hetwelk van 12 tot 15 Juni 1921 te Bandoeng is gehouden.

Zooals bekend, bestaat deze Jong-Java vereeniging uit jeugdige Javaansche intellectueelen en aangezien deze de Nederlandsche taal op prijs stellen, zoo heeft de Redactie het haar plicht gerekend de opname van dit geschrift in de „Sinar Hindia” niet te mogen weigeren.

De inhoud van het stuk komt in hoofdzaak hierop neer, dat daarin wordt aangetoond hoe leelijk de kapitalistische maatschappij is en dat alleen het communistische stelsel daarin verandering ten goede kan aanbrengen.

De leden van het Jong-Java-Congres worden daarin tevens opgewekt het communistische leger te versterken, opdat Nederlandsch-Indië kunne worden een vrij land op den voet van de communistische beginselen.

De redactie heeft het stuk opgenomen, ten einde niet alleen allen jongeren gelegenheid te geven kennis te nemen van den inhoud daarvan, die men als een moderne Koran voor het volk kan beschouwen, doch ook om voortaan in de Maleische taal hunne geschriften te verspreiden, waaruit aan de lezers kan blijken hoe nuttig en goed de communistische gedachte der intellectueelen in hun belang werkzaam is.

Eenmaal 's jaars zal dit geschrift in de „Sinar Hindia” worden opgenomen.

Het luidt woordelijk als volgt:
Jong-Javanen! Gegroet zij uw congres! Ook velen der Indische communisten vertoeven, in gedachten althans, in uw midden, ernstig luisterend naar de klanken uwer jeugdige harten.

Voor de vierde maal hebt gij bewezen dat er in ieder uwer leeft een ideaal, een onverwoestbare hoop.

Ieder uwer wenscht zich een vrij en groot Java met vrije en gelukkige Javanen.

Ieder uwer wenscht mee te werken tot die grootheid en die vrijheid.

Dat ideaal is ook het onze.

Mar hebt gij, Jong-Javanen, ooit ernstig overwogen, wat het is vrijheid in haar zuiverste wezen en in al hare consequenties?

Of hebt ge als ideaal een „kapitalistische vrije Staat”, gesteund door alle krachten en wonderen der techniek?

Zoo'n staat wenschen wij, communisten, niet voor onafhankelijk Java.

Het beteekent voor ons slechts een nationale slavernij.

Het beteekent slechts geluk voor enkele uitverkorenen, dat zijn de rijken, terwijl millioenen en millioenen in ketenen blijven geklonken.

Ziet naar zulke staten rondom ons!

Hoewel die staten over het algemeen democratisch zijn georganiseerd, kunnen zij toch niet verhinderen dat er millioenen arbeiders (bezitlozen) worden uitgebuit.

Bij crisissen (crisissen zijn in ons kapitalistisch

Restaurant KOLLÖFFEL

HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg en Raadhuisstraat.

AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.

PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR. 216

Diners van 4-8 uur à f1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).

ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f13.-.

Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

L. E. NIEUWENHUIZEN

LEIDEN - HOLLAND 126

Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)

Groen „ (tusschensoort)

Huishoudgroenten merk „Sleutels”

SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Best. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kt en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mk), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen 159
HEULSTRAAT 13 naast „Boentan”
en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
136 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen *Jennisbanen*
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULLEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plaatbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
 en Warmwateraanleg.*

Huis van den 1sten Rang

land regel, omdat er anarchie heerscht in zijne productiewijze) worden duizenden en duizenden arbeiders werkeloos gesteld.

De overproductie van waren en de overtolligheid van kapitalen in eigen land hebben tot gevolg, dat de kapitalisten nieuwe markten voor hun waren en nieuwe werkgebieden voor hunne kapitalen moeten zoeken, waartoe zij hun staten bewegen andere landen onder hun invloedssfeer te brengen, desnoods met geweld van wapenen.

En dit bewijs hiervan is bijvoorbeeld de hedendaagse geschiedenis van Djambi, waarbij democratisch Amerika zich als kampioen opwerpt voor zijn oliekoningen tegen de Koninklijke Petroleum Maatschappij.

Ellende in duizenden proletarische gezinnen, weelde en overvloed onder de rijken in eigen land, imperialisme en oorlog, ziedaar het wezen der moderne groote naties.

En dit alleen het gevolg van het feit, dat in zulke staten de kapitalen (productiemiddelen enz.) in handen zijn van enkelen, die hun „recht op bezit” aanwenden voor het behalen van winst en meer rijkdom voor zichzelf, niet voor het heil hunner naties.

Neen, dit soort van „groote naties” schrikt ons te veel af, dan dat wij zoo'n staat voor Java begeren, afgezien nog van de onmogelijkheid zoiets op dit werelddeel te verwezenlijken.

Daarom wenschen wij het communisme, zijn tactiek, middelen en idealen in den ruimsten zin des woords.

Wij zeggen: eerst de kapitalen en de productiemiddelen in handen der gemeenschap; eerst volkscongressen, gebaseerd op het radenstelsel, die de productie en consumptie voor eigen land regelen en den handel met het buitenland „nationaliseeren”.

Om dit te verwezenlijken, aanvaarden wij desnoods het dictatuurschap van het arbeidende volk, onverschillig of hierbij Hollandsche arbeiders mede de leiding van de dictatuur voeren.

Wij hebben arbeiders van andere landen even lief als onze „bangsa” en dit strookt immers met uwe nationale cultuur, Jong-Javanen, Jong-Aziaten, die zoo prat gaan op vreedzaamheid, gastvrijheid en „Kesabaran” (= geduld).

Maar uw cultuur eischt ook, dat gij strijdt tegen onrecht en knechting, dat is tegen het kapitalisme en voor het communisme.

Het communisme is in zijn wezen te diep en te omvangrijk, dan dat wij het u met een paar woorden kunnen voorleggen.

Luistert daarom ook naar uitingen in onze pers en literatuur!

Onze vijanden en hun machtige pers belasteren ons communisten over de heele wereld met allerhande laagheden, bekladden de eerlijke en zuivere bedoelingen der onzen, zien het communisme in hetgeen wij slechts als „overgangsvorm” noemen.

Het is hun recht om den strijd voor het zelfbehoud, op hoedanige wijze dan ook, te voeren.

Maar het is ook het goed recht der Indische communisten beroep te doen op „fijngevoeligheid en schoonheid van ziel, waarop gij jonge Aziaten zoo trotsch pleegt te zijn.

Bedenk dat de eeuwenoud geknechte massa van dit overschoone en vruchtbare eiland op u wacht.

Zegt niet bij voorbaat als onze vijanden: „De Kromo's zijn dom en laf!”

Gij allen weet dat een mensch, ook de massa, onuitputtelijk is in vindingsrijkheid, in deugden en krachten, in wonderbare mogelijkheden.

Gij allen weet dat het machtige Romeinsche wereldrijk moest wijken voor de armen, de dragers van het christelijk geloof.

Niet de rijken en de adels bevochten Neerland's vrijheid op de Spanjaarden, doch de Genzen.

Waarlijk, de geschiedenis is rijk genoeg aan zulke voorbeelden.

Daarom Jong-Javanen, medestrijders, daalt af tot de massa!

Wij weten wel, dat de moedigsten en de meest verzienden onder u van zelf wel tot ons zullen komen.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCHEN KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. **Centr. Verwarming**

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Tot dezulken is niet in de eerste plaats onze oproep gericht.

Die wekken wij slechts op tot intens propageeren onzer idealen.

Er zijn echter nog velen, die zich niet kunnen lozen maken van de oude idealen, die nu met het tegenwoordige productiesysteem onmogelijk verwezenlijkt kunnen worden, of anderen, die sterk worden beïnvloed door de kapitalistische ideologiën.

Hen roepen wij tot onderzoek!

Zij, die ziende blind zijn, of onverschilligen, zullen later wel ondervinden dat de greep van het kapitalisme zich niet zal blijven beperken tot de Kromo's, maar dat ook rijken van intellectueelen en slachtoffers van zullen worden.

Nog een woord van ons, toekomstige strijders.

Indien gij uwe studie hebt voleindigd en het werkelijke leven ingaat, wilt gij dan bij voorbaat voorstellen, dat de dienst der vrijheid zwaar is?

Dat maatschappelijke posities en andere persoonlijke voordeelen uwe oogmerken niet moeten zijn en dat gij u door niets zult laten weerhouden?

De vrijheid eischt uwe krachten, uw geest, uw leven!

De dienst der vrijheid is zwaar!
 Maar weest man en blijft geen slaaf!

De Communisten
 T. Malakka en Sema...

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De eerste kapitein der Chineezers in Ned.-Indië.

Deze was de heer So-Beng-Kong, thans algemeen bekend onder den naam van Toean Beng-Ham.

Hij bekleedde de functie van hoofd der Chineezers te Batavia gedurende 20 jaren, n.l. van 1640 tot 1660, doch woonde te Djakarta.

Zijn werk werd zoowel door de oude Oost-Indische Compagnie als door de Chineezers op hoog prijs gesteld en dat is de reden, dat zijn naam wordt genoemd.

Hij was van beroep groothandelaar in suiker en eigenaar van tal van suikermolens, die door wat kracht werden gedreven.

Deze molens waren opgericht op de plaats, waaraan thans de kampong Tangki is gelegen.

De heer Beng-Ham liet zich veel aan de belangen van den Bataviaschen handel gelegen liggen.

Voor gezamenlijke rekening met de Oost-Indische Compagnie liet hij te Batavia de Bingham's gracht graven, welke gracht thans bekend is onder de naam van Molenvliet.

De door den kapitein aan de O.-I. Compagnie bezeten diensten werden beloond met de eerebetoonen waarover de toenmalige Compagnie beschikte.

De heer Beng-Ham stierf in 1680 en werd op zijde van den Djakatrawei begraven, op ongeveer 200 meter afstand van Mangga-Doea.

Het graf is nog zichtbaar en is omgeven van graven zijner echtgenooten en familieleden.

Het is te betreuren, dat aan dit 250 jaar oude graf hoegenaamd geen zorg wordt besteed.

(Perniagaan 10 Juli 1921.)

De Vertegenwoordigers van de Chineezers in den Volksraad.

Wanneer wij, zegt M. in de „Perniagaan” van Juni 1921, den heer Lim A Pat in den Volksraad zien zitten naast de heeren Kan en Khouw Kim An als vertegenwoordigers en leiders van de Chineesche belangen in Ned.-Indië, dan schudt men onwillig het hoofd.

In de tweede zitting van dien Raad in het jaar 1920 toch werden 35 vergaderingen gehouden.

De heer Kan verscheen 32 malen en sprak zeer veel, dat zijne redevoeringen 23 kolommen druk in de Handelingen van den Volksraad vulden.

De heer Lim A Pat woonde 21 malen de vergaderingen bij en sprak in het geheel niet.

Van de redevoeringen van den heer Khouw Kim An, die 5 malen tegenwoordig was, valt eveneens iets te zeggen.

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
„DE ROEMER”
 WAGENSTRAAT 84 - TEL. 8221
 'S-GRAVENHAGE

Restaurant à la Carte den geheelen dag
 Gelegenheid tot het
 geven van Bruifoften, Diners en Soupers

Tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 Haag - CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN
 Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,
Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.
Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

En wat er gesproken is, is in werkelijkheid niet veel bijzonders geweest.
 De schrijver is van meening, dat, als de heer Kan in een halfjaarlijkse periode 23 kolommen druks kan spreken en de anderen als houten poppen in den Volksraad zwijgen, dat er dan voor den voortgang der Chineesche gemeente in Ned.-Indië, onder Nederlandsche leiding, niet veel terecht zal komen.
 In verband daarmee vraagt hij, of het niet beter is dat de heeren plaats maken voor andere personen, die meer en beter de Chineezzen belangen willen behartigen.
Het Tooneelstuk „Karina Adinda” en de Chineezzen.
 Volgens mededeeling, voorkomende in de „Peri-
 agaan” van 10 Juni 1921, heeft de heer Hans van de Wall veel geldelijk voordeel gehad met de opvoering van zijn tooneelstuk „Karina Adinda”, dat in het Maleisch is vertaald en thans met groot succes in Oost-Java en meer in het bijzonder ter hoofdplaats Soerabaya wordt opgevoerd.
 Genoemde schrijver verklaarde persoonlijk, dat de 4 avondvoorstellingen te Soerabaya f 40000 hadden opgebracht, hoofdzakelijk tengevolge van de mildheid der Chineezzen.
 Volgens gerucht, zou het thans in de bedoeling liggen om o.m. ook het tooneelstuk „Negoro Joedo, Faria van Glodok” en nog andere van denzelfden schrijver in het Maleisch te vertalen en ten tooneele te brengen.
 De schrijver hoopt, dat de Chineezzen in West-Java zich zullen vereenigen en zich er voor zullen inspannen gemelde tooneelstukken ook daar opgevoerd te krijgen en den Chineezzen gelegenheid te geven daarvan te genieten.

ken of genoemd, terwijl in de „Mededeelingen” het bericht voorkomt, dat het Aard. Genootschap zijn afgetreden voorzitter, Dr. J. W. IJzerman, heeft benoemd tot erelid en hem de Plancius-medaille heeft toegekend.

Koloniaal Tijdschrift.
 Inhoud van de November-afl.: Verkiezing van dorpschoude-
 den in Soerabaya in vroeger tijd, door R. Kern. (De schr. concludeert: 1. In Soerabaya bestond reeds tijdens het Vorstenbestuur de gewoonte dat de hoofden van dorpen door een deel der ingezetenen werden gekozen. 2. De verkiezing bestond daarin, dat de tot meespreken bevoegden verklaarden wie onder de omstandigheden de aangewezen opvolger was. 3. De nieuwe titularis trad op voor onbepaalde tijd; de wisseling van dorpschoude na enkele jaren, in den omtrek van de stad Soerabaya bestaande, is later ontstaan. 4. Het nieuwe desahoude was dikwijls familie van het aftredende; of dit regel was, is onzeker.)
 De economische opheffing van den Inlander op landbouwkundig gebied, speciaal in de Buitengewesten, door D. W. N. de Boer. De economische achterlijkheid, waarin de Inlander thans nog verkeert, schrijft de hr. de B. toe aan het feit, dat hij maar steeds aangezet wordt tot uitbreiding der slecht renderende rijstcultuur. Reeds veel eerder had de bevolking tot ontginning van andere dan voor rijstbouw geschikte gronden, reeds eerder tot het drijven van andere cultures moeten overgaan. Het is onbillijk, oordeelt schr., om de mindere welvaart enkel aan de inferioriteit van den Inlander toe te schrijven, zooals de meeste beoordeelaars doen.
 Het rijstvraagstuk in Ned.-Indië (Gehouden voordracht voor de Ned.-Indische Bestuurs-academie), door J. Oberman. Merkwaaardig is het — in verband met vorenstaande bijdrage — dat deze schr. de aandacht vestigt op „de groote uitbreiding onder de inheemsche bevolking van de cultuur van handsgewassen” en middelen aangeeft tot opvoeren van de rijstproductie. „Juist omdat de bevolking door de cultuur der handsgewassen en het boschproductenbedrijf sterk van de rijstcultuur wordt afgetrokken, is hier bestuursbemoeienis noodzakelijk.”
 De geschiedenis van Maje Denawa, een Balisch vorst (Een Balische legende), door J. F. M. (Schrijver geeft den Balischen tekst en de Nederlandsche vertaling).
 Het eiland Rotti en het Nederlandsch Zendinggenootschap, door H. E. K. Ezerman (Geput uit stukken, berustend in het archief van het Ned. Zendinggenootschap).
 H. H. van Kol over het Nederl.-Indisch Land-Syndicaat, door Gonggrijp Sr. — Rechterlijke tusschenkomst in het ontwikkelingsproces van het adatrecht, door Tichelman, met Naschrift door J. C. Vergouwen). — Kroniek, door Spectator. — Vreemde Koloniën, door S.

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 188
 Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Grand Hotel Restaurant
„Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 186
WILLY HONSBEEK & A

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis
 Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert 217

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
 De Directeur H. HOLTHAUSEN

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
 DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTÉRDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
 Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aard. Genootschap.
 No. 6 (November) schenkt veel aandacht aan Indië. Dr. A. C. Kruyt opent met een bijdrage: Verslag van een reis door Timor (met schetskaartje van het Nederlandsch gedeelte). Dr. Kruyt begon zijn reis in Koepang, waar hij begin Oct. 1920 aankwam om zich op het laatst van November van dat jaar weer naar Java in te schepen. Het verslag is uit ethnographisch oogpunt van veel belang; het is den schr. gelukt een rijken oogst aan gegevens over Timor bijeen te brengen.
 Inlandsche koperertsontginningen is de titel eener korte beschouwing van den geoloog L. J. C. van Es. In sommige streken op Timor worden nog in onzen tijd kopererts gewonnen en verwerkt tot koper. De afzettingen, die daarvoor worden benut, hebben uit een oogpunt van Europeesche industrie weinig waarde. De kleine schaal, waarop de ontginning plaats heeft, in aanmerking genomen, mag men ter nauwernood van een Inlandsche koperindustrie spreken. Dit is evenwel niet altijd zoo geweest, want bij de exploitatie van een der ertsgangen in West Midden-Timor nabij Tanina gelegen, werden oude werken ontdekt, die getuigen van een vrij aanzienlijke ontwikkeling van den mijnbouw maar niemand van de daar wonenden kon iets vertellen, zelfs niet uit overlevering, van de vroeger daar uitgevoerde werken. De O.-I. Compagnie, die handel dreef op Japan en van daar zeer veel koper betrok, zou zich zeker hebben geïnteresseerd voor dat van Timor, als het haar bekend was geweest dat dit metaal daar gewonnen werd. De genoemde werken — ook Valentijn zwijgt er over — moeten dus wel zeer oud zijn en dagteekenen van vóór den tijd der O.-I. C.
 Dr. Kruyt in zijn hooger genoemde bijdrage maakt, naar aanleiding van een gesprek met den hr. van Es, eveneens melding van op Timor voorkomend koper.
 Prof. J. C. van Eerde schrijft over Indonesische en Melanesische beschavingsgebieden op Nieuw-Guinee, verduidelijkt door een kaartje. Aan de hand daarvan meent schr. te mogen concluderen: „Nemen wij als grens tusschen het Indonesische en Melanesische kustgebied van Noord-N. G. de Mamberamo-monding aan, dan zien we langs West-, Noord- en Oostkust de vreemde invloeden binnenvloeiën, zooewel uit het Westen als uit het Oosten de Zuidkust omvattende, al blijft hier nog een zeer groot deel over, waar de Papoea-beschaving tot aan de zee blijft voortbestaan. Voornamelijk uit de richting West en Noord, bovenal uit het Noorden, kwam de druk van een nieuwe beschaving op de Papoea-maatschappij, zulks in overeenstemming met de richting Noord-Zuid, waarin tal van beschavingselementen zich over Nieuw-Guinee schijnen te hebben verspreid.”
 In de rubrieken Literatuur en bibliografisch overzicht vindt men nog verschillende publicaties over Indië bespro-

De Indische Gids.
 Jaarg. 1921. No. 11. De boschinrichting in Ned.-Indië, door Dr. H. ten Oever. — Een Indisch Bronbeek, door S. Kalf. — Nicolaas Hartingh, Gouverneur van Java's Noord-Oostkust 1754—1761, door A. K. A. Gijberti Hodenpijl. De schr. openbaart in deze bijdrage interessante archiefstukken, welke een schel licht werpen op de toestanden in Indië in de tweede helft der 18e eeuw, toen corruptie en knevelarij hoogtij vierden. Onze Hartingh moet daarin een belangrijk aandeel hebben gehad, want zelfs het oordeel van een tijdgenoot luidt over hem alles behalve vleidend. Zoo leest men: Nicolaas Hartingh was dien bekwamen schurk, die zich bereyts in de dagen zijner jongelingschap, wanneer hij nog naakt en bloot met de gemeene Javanen op Java omliep, in kleine fiele stukken geromeerd heeft gemaakt. En dewelke, namakte dat hij in hoogheid oplom, deselve meede lied affan-neeren.” Na zijn dood liet H. niet minder dan 3 miljoen gulden na, waarvan het heet „schatten voorwaer, die de Comp. voor twee derde ruim zijn ontstolen.”
 Overigens in dit Nr. de geregelde rubrieken: Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.
Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.
 Inhoud der Nov. afl. De betekenis der Pepedjorans, door P. de Kat Angelino. Wie Bali wil zien in vollen feesttooi moet tijdens de Galoengan- of nieuwjaarsfeesten een kijkje in de desa's gaan nemen. Overal lange optochten van vrouwen, in schitterende veelkleurige weefsels, beladen met torenhooge offeranden, die naar den tempel worden gebracht; de kampongwegen zijn feestelijk versierd met het mooiste groen wat de rijke Indische natuur oplevert; bijzonder vallen daarbij op de geweldige hooge bamboes, wier boventop bijna tot den grond doorbuigt. Deze bamboes, pepedjoran geheeten, zijn van beneden tot boven versierd en worden dikwijls onderling verbonden door groene bogen, zoodat de wegen er uit zien zooals in Holland bij Oranje-feesten gebruikelijk is. Deze meer dan gewone desaversiering heeft een bijzondere betekenis; we hebben hier niet te doen met een eenvoudige feestuiting, maar met een godsdienstige hulde, een vrome offerplechtigheid, waarvan de geheele desa meedoet.

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Intero. 4737. Cede 5th Edition A. B. C.

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Diners

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 29

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarplaats.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJSENB. GEN. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	's-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant

Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

Een noodkreet uit Indië, door Emiel Hullebroeck, met Naschrift der redactie. De hr. H., die tijdens zijn Indische reis in het begin dezer eeuw veel voorwerpen van inheemsche kunstnijverheid heeft aangekocht, die thans zijn woning sieren en de bewondering wekken van alle kunstenaars en kunstkenneren, bestelde onlangs voor een zijner vrienden bij een Indische kennis een „tempolong” of „pengidon” (koperen vaas). Het antwoord uit Indië is de noodkreet. Deze voorwerpen van grooten stijl en hooge kunstwaarde, worden blijkbaar op Java niet meer gemaakt. „Wees blij” — schrijft hij aan Hullebroeck — „dat ge nog bijtijds een goed exemplaar hebt kunnen veroveren en houd het in eere als een kunstwerk.”

Pangéran Aria Soeria Almadja, oud-regent van Soemadane, door G. J. Oudemans. Een van groote piëteit getuigende levensbeschrijving van dien onlangs overleden hoogstaanden Soendaneeschen ambtenaar.

Verder bevat deze afl. nog een interessant stuk van S. Kalf „Oude landvoogdsportretten (evenals de vorige bijdragen met vele illustraties), zoomede een rubriek boekbespreking: Studien over Ned.-Indische letteren, door H. C. Muller. I. Het drama Ashoka van Gonggrijp.

De Gids.

In de Nov. afl. eene uitvoerige behandeling van den hr. E. C. Abandanon over de beteekenis van den naam Celebes. Dat het eiland zijn naam dankt aan dien, welken aanvankelijk zijn N. O. punt droeg, staat, volgens schr., vast. Van pl.m. 1536 tot 1792 heet die N.O. punt met allerlei variaties Selebres of Celebres en Selebes of Celebes. Van 1562 tot 1597 heet het eiland Celebes, van pl.m. 1535 en 1554 tot heden met vele variaties Celebes. Dit woord (met of zonder r) zou afkomstig zijn van het Sangineesche woord „Sellihe” (met of zonder r uit te spreken), dat stroom, strooming beteekent. Een aan het slot van het opstel opgenomen opgave van geraadpleegde literatuur getuigt er van, dat de schr. zich zeer veel moeite gegeven heeft om over dit veel besproken onderwerp meer licht te verspreiden.

In dezelfde afl. nog het eerste gedeelte eener beschouwing van Prof. J. C. van Eerde: Koloniale zelfopvoeding.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

6e Jaarg. No. 12, 16 Sept. 1921. Winstparticipatie (advies van het Ned. Indisch Landbouw Syndicaat aan de Regeering). — Winstaandeelkassen, door D. Mac Gillavry. — De koffiëbelasting, door J. F. Metzelaer. — Het rapport van de Suiker enquête-commissie. — Jute-cultuur, door A. Horst. — Vanille en vanillin, door D. — Iets over de teelt van zoetwaterisch (vervolg). — Paarden- en veekeningen te Fort de Kock (28-29 Juli 1921) (slot). — De melkvoorziening te Bandoeng. — De toekomst van de rubbercultuur, door H. van Blommestein.

No. 13. De jaarbeurs te Bandoeng. — Nog eens de rubberpositie, door Dibbetz. — De ongelijkheid van plantage-rubber. — Bandoengsche kininefabriek (verslag over 1920). — Beschouwing van zoetwaterisch. — Java's melkvoorziening. — De Madoereesche veestapel. — Sierhoenders. — Arbeidscontracten. — De winstparticipatie en de „Vorstenlandsehe”. — De reorganisatie in de Vorstenlanden. — Het rapport van de suiker-enquête commissie. — Arbeidsverhoudingen in andere suikerlanden. — De dalende lijn bij het Boschwezen in Ned.-Indië.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 4 van dl. 61 bevat o.m. de navolgende verhandelingen. Over opleiding van medische hulpkrachten, door A. A. Hulshoff. — Vergiftiging met zaden van Artocarpus polyphema, door Dr. W. J. Bais. — De decentralisatie der hondsdelheidsbehandeling in Ned.-Indië, door Dr. O. L. E. de Raadt. — Bezit het gebouw der spraak slechts twee steunpilaren? door Dr. P. J. Stijger. — Onze phsyche en hare wisselwerking met de omgeving, door W. F. Theunissen.

Het „Onze Vader” in het Javaansch.

In het jongste Nr. van „Studien” mededeelingen van Pr. F. van Lith over de vertaling van het „Onze Vader” in het Javaansch, waarbij zich niet enkel taalkundige moeilijkheden, doch ook theologische vragen voordoen. Als taal werd het hoog Javaansch gekozen, waarna het aankwam op een juist weergeven van de gedachte en het gevoel, omdat het Javaansch in woordard en zinsbouw zoo hemelsbreed van de Europeesche talen verschilt. Zin voor zin, woord voor woord wordt de vertaling besproken en ontleend.

Indisch Militair Tijdschrift.

Voor zoover de bijdragen in het Oct. Nr. op Indië betrekking hebben, volgt hier een opgave van titels. Spoorweggeschut voor Ned.-Indië, door F. Treffers. — Recht van beklag, door J. F. van der Sluys Veer. — Artilleristische efficiëncy door een betere arbeidsverdeling, door Merak. — Een opmerkelijke beschikking van het H. M. G. op eene klacht over eene disciplinaire straf, door Michielsen. — Herinnering aan de gevallen in den Lombokkrjg van 1894.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
 IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

door F. J. Haver Droeze. — De Compagnie A. T., door L.

De Indische Mercur.

No. 44. Celebes uit een oogpunt van landbouw en nijverheid, voordracht van L. van Vuuren voor de Ned. afd. der N.-I. Maatschappij van Nijv. en Landb. — Derde kina-overeenkomst en planters kinine-fabriek. — De veldschimmel van Javatabak in Deli. — Verslag omtrent de Gouv. kina-onderneming over het 2e kwartaal 1921. — Overzicht der productie markt op Java en Madoera gedurende het eerste halfjaar van 1921. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen. — Literatuur over oliën, vetten en wassen (opgave afd. Handelsmuseum Kol. Instituut).

Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië. Tweede druk onder redactie van D. G. Stibbe, met medewerking van E. M. Uhlenbeck. Vierde deel: Soemb. — Z. ('s-Gravenhage, M. Nijhoff, Leiden, E. J. Brill.)

De Indische ordonnantiën op de inkomsten- en productiebelastingen. Verzameld en van eene Inleiding voorzien door H. J. van Brink, administrateur bij het Ministerie van Koloniën. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De wijsbegeerte in den Islam, door Dr. Tj. de Boer. (Volksuniversiteitsbibliotheek No. 11). (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij).

Zwavelkoolstof als middel ter bestrijding van de veldrattenplaag, door J. C. van der Meer Mohr. (Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten, No. 45). — Ziekten en plagen der cultuurgewassen in Ned.-Indië in 1920; door Dr. C. J. J. van Hall (Id. No. 46). — Brown bast disease of plantation rubber; its cause and prevention, by R. D. Rands (Id. no. 47). — Histological studies on the brown bast disease of plantation rubber, by R. D. Rands (Id. No. 48).

De bestrijding van de veldrattenplaag, door J. C. van der Meer Mohr. (Bulletin No. 16 van het Instituut voor Plantenziekten).

Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — Uit het rijk van Vulcanus. II. Kawan Kamodjan, door S. A. Reitsma. — Een loopbaan in Indië. — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling, door H. Ch. G. J. van der Mandere. De negentiende eeuw. Vervolg. — Uit Java's Hindoetijd, door H. W. Bredée (vervolg). — Onze Ned.-Indische hadji's en de bedevaart naar Mekka (vervolg). (Indië, Geïllustreerd Weekblad, Afl. 31).

Nieuwe inzichten op gemeentepolitiek gebied, door J. F. H. A. Later. — Nog eens: de Bandoengsche bevoogdingsmotie. (Schrijven van den Voorzitter van den Volksraad). — Vorming van autonome lichamen onder de bevolking. (Locale Belangen, 16 Sept. 1921).

Bezuiniging, door D. L. Mesman. — Nogmaals de Inlandsche bestuursambtenaren en het Volkscredietwezen, door G. E. Barre. (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Sept. 1921).

Onnodige dooden (Malaria). (Korte Berichten van het Hoofdbureau van den Burgerlijken Geneeskundigen dienst, No. 10).

Prijzdaling en stabiliteit van prijzen. — De rubber-crisis. (Mededeelingen van de Handelsvereniging te Medan, 15 September 1921).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 37. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Financieel overzicht van Ned.-Indië over 1920. — Handel van Japan met Nederland en Ned.-Indië in het eerste halfjaar van 1921. (Handelsberichten, 3 Nov. 1921).

De levensstandaard der Inlandsche bevolking. — Pandagian. Legende uit de Minahassa. (De Taak, 17 Sept. 1921). — Arbeidswetgeving op Java. — Indië. Handboek voor den Indischen nationalist, door Dr. E. F. Douwes Dekker. Bespreking. — Representatief onvermogen, door een Indisch arts. (Critiek op de houding van Indische artsen op het te Weltevreden gehouden medische congres). (Id. 24 Sept.).

1) Plaatsgebrek noopt ons thans te volstaan met slechts het vermelden van den titel.

Boekbespreking.

Bij H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem is verschenen: *Buffel en Rund door Dr. H. 't Hoen*, Oud-Hoofdinspecteur van den burgerlijken veerartsenkundigen dienst in Ned.-Indië. Het werkje is het eerste uit de serie populaire handboekjes over Ned.-Indische nuttige dieren, onder redactie

Oranjobank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.

Handelscredieten, Rekening-Courant,

Deposito's Incasso's,

Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. ¹⁵⁸⁷₁₅₈₈

Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

van Dr. J. Dekker, in de rubriek „Onze koloniale dierenteelt.“
In een 86-tal bladzijden is de schrijver er in geslaagd om een overzicht te leveren van den hoornveestapel in onze archipel, met vermelding van tal van veeteeltangelegenheden aan eigen ervaring ontleend, terwijl er tevens in gezamen wordt op de richting, welke behoort te worden ingeslagen om de zoo gewenschte verbetering in dit bedrijf te bereiken aanbrengen.

Verlucht met een 50-tal photo's, de meeste van de verschillende soorten van runderen op de groote eilanden voortsommende, zullen belanghebbenden maar ook belangstellenden ongetwijfeld met voldoening van het schriftuur kennis nemen, waarin ook een kaartje, aangevende de verbreiding van den hoornveestapel op het eiland Java en de voornaamste plaatsen, waar geregeld veemarkten worden gehouden, mede een overzicht (in cijfers) van den hoornveestapel op Java en Madoera.

Inhoudsopgave: I. Beschrijving van buffel en rund. a. De Arabische, b. Het rund. c. Het Balineesche rund. d. Het Javaansche rund. e. Het Sumatransche rund. II. De plaats die deze dieren innemen in de Inlandsche landhuishouding. III. De teelt van buffels en runderen door de bevolking. Voeding, verpleging en gebruik van den veestapel. a. Overzicht van den hoornveestapel op Java en Madoera. b. Voeding en verpleging. c. Aanplanten van voedergewassen. d. Afval van landbouwgewassen. e. Stalling. f. De Keraps of stierenwedrennen. g. Veehandel. IV. Onderdomskennis. V. Fokinsichting. VI. Besmettelijke ziekten, bestrijding ervan en prophylactische maatregelen (volgens de soorten van ziekten a t/m i).

Het werkje ligt voor de leden ter lezing op de leeszaal der Vereeniging, Heulstraat 17.

Op de leeszaal is ook aanwezig het 7e Jaarverslag van de Nederl. Vereeniging ter bestrijding der Melaatscheid (lepra) 1921 en Gezondheidsleer voor de Tropen, door Dr. R. Römer, speciaal arts voor tropische ziekten te 's-Gravenhage. Uitgegeven door en ten bate van de Algemeene Nederl. Vereeniging „het Groene Kruis“.

Suriname.

„De West“ van 30 Sept. schrijft:
„Van een „plan“ Pyttersen kan men eigenlijk niet spreken, tenzij van een plan om te onderzoeken. De heer Pyttersen vermoedt, dat met behulp van machines de landbouw op hooger gelegen terreinen in de kolonie voordeliger zal zijn uit te oefenen dan tot dusverre in de lage kuststreek. De regering weet niet of het inzicht van den heer Pyttersen juist is, doch acht de zaak de moeite van een nader onderzoek waard. Zij heeft voor dit onderzoek twee plan over. De helft van dit bedrag zal reeds op de begroting voor 1922 worden gebracht, om den heer Pyttersen in de gelegenheid te stellen zoo spoedig mogelijk over te komen naar Suriname. Hij zal daar zijn onderzoek der terreinen voortzetten en proeven nemen met machines.

Hoewel deze uitgaaf geheel voor rekening komt van het moederland, heeft de minister gemeend het oordeel der Koloniale Staten te moeten inwinnen. Het aanvullingscrediet voor 1922 is daarom niet rechtstreeks bij den wetgever in Nederland aangevraagd, doch eerst ter goedkeuring aangeboden aan de Koloniale Staten.

Het denkbeeld van de regering heeft in Suriname niet zooveel bijval gevonden als men zou verwachten. Algemeen werd hoog gewaardeerd, dat de regering aldus daadwerkelijk blij gaf van haren wensch om Suriname vooruit te brengen. Men achtte echter de kans van welslagen betrekkelijk gering en was daarom huiverig om instemming te betuigen met den vrij kostbaren maatregel. Eenige Statenleden, de heeren Pet en Hering, waren zelfs zoo pessimist ter zake, dat zij meenden, tegen het voorstel te moeten stemmen.

Het desbetreffende ontwerp-verordening is ten slotte met 7 tegen 2 stemmen aangenomen.

Onder het hoofd „De zucht naar verandering“, schrijft „De West“ van 27 September:

„Als het in een land niet naar wensch gaat, dan heeft het al gauw, dat de bestuursvorm niet deugt. Zoo heeft zich thans in Demerara een partij ge-

vormd, die verschillende politieke veranderingen nastreeft, in de overtuiging, dat als die veranderingen worden aangebracht, het veel beter zal gaan met het land. Wij moesten onwillekeurig glimlachen, toen wij onder het lijstje der beoogde politieke hervormingen o.m. lazen, dat men den Gouverneur wenschte ontheven te zien van het voorzitterschap der wetgevende vergadering (de Combined Court) en men het recht wenschte te hebben geestelijken te kunnen kiezen tot lid der volksvertegenwoordiging. Vooral aan den eersten eisch wordt nog al gewicht gehecht. Een eigen gekozen voorzitter van de Combined Court, dat is je ware! Dit ideaal is in Suriname reeds lang verwezenlijkt. Immers de Koloniale Staten hebben een uit hun midden benoemden voorzitter. Nochtans gaan ook in Suriname de zaken niet in alle opzichten naar wensch. En nu is het grappig, dat hier stemmen opgaan om den Gouverneur voorzitter te maken van de Koloniale Staten. De Suriname Commissie bijvoorbeeld verwachtte daarvan veel goeds en wees op Demerara als een aanmoedigend voorbeeld in dit opzicht. Ook het voorschrift dat geestelijken geen lid mogen zijn der Koloniale Staten, is sedert lang opgeheven in Suriname. Tot dusverre is echter uit niets gebleken, dat deze „hervorming“ veel heeft bijgedragen tot de welvaart der kolonie.

Uit hetzelfde blad de volgende mededeeling:
„Gewoonlijk worden Indianen beschouwd als onvatbaar voor de filariaziekte. De Engelsche commissie, die in Demerara een onderzoek naar deze ziekte instelt, heeft echter onlangs de filaria geconstateerd bij Indianen in Georgetown. Zij stelt nu in het binnenland een speciaal onderzoek in naar het voorkomen dezer ziekte onder de oorspronkelijke inwoners des lands.”

In „West-Indië, Landbouwkundig Tijdschrift voor Suriname en Curaçao“ van September, een hoogst belangrijk artikel van den houtvester J. W. G. G. G. „Over Demerara Greenheart, Manbarklak en een nieuwe tegen paalworm bestaande houtsoort“, waarop wij de aandacht vestigen van de ingenieurs van den Rijkswaterstaat.

Wij laten hier een paar aanhalingen uit het artikel volgen:

„.....Zeer opmerkelijk is nu dat Manbarklak palen (*Eschweilera longipes* Miers), in hetzelfde water geplaatst, in het geheel niet door Neoterredo worden aangetast. Manbarklak palen van de spoorbrug bij Beekhuizen, geplaatst Maart 1904 en weggenomen in het begin van 1921, die dus 17 jaar in sterk met de zoo gevaarlijke Neoterredo besmet water stonden, bleken geen paalwormgaten te hebben en het hout wordt, na 17 jaren dienst, opnieuw voor bouwwerken op dezelfde plaats gebruikt. Oppervlakkig zien de Manbarklakpalen er uit alsof zij aangetast waren en dit zal wel eenigermate oorzaak van hunne verwijdering zijn geweest. Doch bij nader onderzoek blijkt, dat deze gaten niet gemaakt zijn door paalworm (Teredo), doch door een boormossel (Pholade), die slechts één of enkele c.M.'s diep gaat en na een oppervlakkige bewerking ziet het Manbarklak er weer volkomen gaaf uit.

Wel verre van aan Demerara-greenheart minderwaardig te zijn, heeft Manbarklak Demerara-greenheart hier schitterend geklopt“.....

„.....In Juli 1921 ontving ik van den heer Dr. G. Bonne, van de Surinaamsche Bauxite Maatschappij, een monster hout van een houtsoort, die de tanden van de cirkelzaag van de onderneming te Moengo reeds na enkele sneden bot maakte“.....

„.....Het denkbeeld om deze nieuwe houtsoort op de bestandheid tegen paalworm te onderzoeken, kwam onmiddellijk bij mij op en begin Augustus 1920 liet ik een grooter monster van het hout van Moengo in het water van de sluis bij Beekhuizen zetten. In de tweede helft van Mei 1921 vertoonde dit hout op doorsnede geen spoor van aantasting door Neoterredo, terwijl op dezelfde plaats Demerara-greenheart in vijf maanden tijds reeds tot een diepte

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 30.000.000.
Statutaire Reserve - 18.379.150.
Buitengewone Reserve - 22.666.000.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S:

Met één jaar opzegging 4½ pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordiging aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor Collectieve Ziekte-Verzekering
is de aangewezen Maatschappij

de

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z.H.V.
Platterijkade 50 's-Gravenhage

KON. ERK. PITMANSCHOOL

Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruisse keuze. Nieuwste Modellen.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
 Dir. JOSEPHINE WINTER 16
 Keizerstraat 23 - Scheveningen

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

... Het drama lijkt mij buitengewoon geschikt voor opvoering. De dialoog is overal levendig, en de diepzinnige wijsheid, de zwaar-filosofische denkbeelden, die den achtergrond vormen van dit gedegene werk, zijn nergens vervat in lange redeneeringen, die de dramatische kracht zouden verzwakken. En het vertoont een zeldzamen rijkdom van tooneelen, die bij de knappe en juist-opgevatte regie, diep ontroerend moeten werken, tooneelen, die den acteurs gelegenheid geven tot spel, ook zonder dat één oogenblik de ontroering van het kunstwerk door den schrijver werd voorbij gezien voor éénzijdige tooneeltechniek. Ongetwijfeld stelt het stuk hoge eischen aan spel en regie; maar als het over beide kanten in bekwame handen was, dan zou men er ook gerust een heel seizoen van society-plays voor cadeau kunnen geven.

(HERMAN MIDDENDORP in „De Nieuwe Gids“).

Tagore's Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

... Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheilgdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . .

(ELISE SOER in „De Tijdspiegel“).

Uitgaven van „Hadi Poestaka“

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Vol. H. 474

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

van 10 c.M. was doorboord. De proef wordt voortgezet, vermeerderd met eenige andere houtsoorten, waarvan mede verwacht kan worden, dat zij tegen paalworm bestand zullen blijken. Mocht de proef ook verder succes hebben, dan is daarmee de waarde van de Surinaamsche bosschen belangrijk vermeerderd”

... „De „Commissie van Advies en Onderzoek inzake Surinaamsche houtsoorten“, onlangs ingesteld door het Koloniaal Instituut, op verzoek van den Minister van Koloniën, heeft een taak die van het uiterste gewicht is voor de ontwikkeling van de boschexploitatie en daardoor voor de welvaart van de geheele kolonie.”

Naar aanleiding van het boven aangehaalde artikel vestigt een lezer de aandacht van het blad „Suriname“ van 4 October er op, dat de palen van den voormaligen steiger van het weggespoelde stadje Nieuw Rotterdam (Nickerie), welke al langer dan 50 jaar in zee staan, zich nog vrij gaaf voordoen. Het zijn manbarklak-palen.

Op een feest, dat de planters op 4 Oct. gaven om hun geridderden nestor J. G. Juda te huldigen, wenschte de Gouverneur te verklaren, dat ook hij in den grooten landbouw het voornaamste middel ziet tot opbloei der kolonie en daarom allen steun aan den landbouw zou verleen.

Voorts deelde de Gouverneur mede, dat Dr. Stahel er hard over denkt zijn hoogleeraarsambt in den steek te laten en terug te keeren naar Suriname. Er zijn nog enkele bezwaren, doch die zullen wel overwonnen worden. De Gouverneur meende, dat dit de mannen zijn die de kolonie noodig heeft, mannen die hun werkkring zoo lief hebben gekregen, dat zij heimwee gevoelen naar Suriname.

Het bovenstaande ontleenen wij aan „De West“ van 7 October.

In „De Ingenieur“ der vorige week herdenkt de hoofdredacteur, ir. R. A. van Sandick, den op 1 October in Den Haag overleden ingenieur Jhr. H. Th. Hora Siccama.

„Van 1878 tot 1882 was hij government hydraulic engineer in Britsch-Guyana. Belangrijke onderzoekingen werden door hem verricht, neergelegd in rapporten, die van Staatswege, op last van den Gouverneur, werden gedrukt, zooals over de rioleering en waterloozing van de stad Georgetown, den drempe van de Demerara-rivier en de haven van Georgetown, het ontwerp eener sluis in de Boerisirie-creek; de waterloozing van de Abary- en Westkust-districten van Berbice, de verdediging van de Westkust van Demarara tegen de zee.”

In „De Telegraaf“ van 4 November (Avondblad) het volgende merkwaardige bericht:

De „Chicago Tribune“ weet uit Londen mede te deelen, dat „Lloyds“ tegen een premie van 15 guinea's per 100 voorziet in de betaling van de geheele schade, ingeval geheel West-Indië of een gedeelte er van aan de Ver. Staten wordt overgedragen ter betaling van de Britsche oorlogsschulden op of voor 31 December 1922.

Naar aanleiding van het geschrijf in enkele bladen over de gekleurde troepen aan den Rijn, ontleenen wij aan de „N. R. Ct.“ van 1 November, ochtendblad A, het volgende:

... „De correspondent te Londen van de Temps telefoneert thans aan zijn blad, dat Cecil Harmsworth, de onderstaats-secretaris voor buitenlandse zaken, aan de De Frece geantwoord heeft, dat de inlichtingen van het departement van buitenlandse zaken, die berusten op herhaalde enquêtes, vastgesteld hebben, dat de tegen de gekleurde troepen ingebrachte beschuldigingen grovelijk overdreven zijn. In twee jaar zijn er van 133 beschuldi-

NAAML. VENNOOTSCH.
Bredasche Luxebroodfabriek
B R E D A.

gingen, die er door den Duitschen hoogen commissaris bij de hooge commissie der geallieerden waren ingebracht, slechts 30 gevallen genoegzaam overtuigend geacht om een onderzoek van de commissie te wettigen; in deze 30 gevallen zijn 22 veroordelende vonnissen uitgesproken; de 8 overige beschuldigingen hadden niet met voldoende bewijzen gestaafd kunnen worden.

Harmsworth zegt nog in zijn antwoord, dat de Engelsche officieren in het bezette gebied, die toch geen voorstanders zijn van een bezetting door gekleurde troepen, verklaren, dat deze troepen niet meer overtredingen begaan dan blanke troepen, de Duitsche troepen niet uitgezonderd, die vóór den oorlog in de Rijn-steden in garnizoen waren.

Aan het slot van zijn brief aan De Frece zegt Harmsworth: Zooals u zich kunt overtuigen heeft de Engelsche regeering de feiten zorgvuldig onderzocht en u zult mij toestemmen, dat er geen enkele reden is om verloopen te houden, welke dan ook, tot de Fransche regeering over het gebruik van gekleurde troepen in het bezette gebied.”

Een wetsontwerp is ingediend tot verhooging van het credietbedrag ter voorziening in het kastekort van den Surinaamschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921, met f 2000.000 en tot bepaling mitsdien van dat bedrag op f 11.000.000.

Curaçao.

Gouverneur Brantjes.

Op 13 October j.l. heeft de Gouverneur in de kolonie voet aan wal gezet en heeft denzelfden dag het bestuur aanvaard. Aan de daarbij uitgesproken rede ontleenen wij het volgende:

„Ik reken mij gelukkig dat de eerste daad van uwen nieuwen Gouverneur wederom mag zijn u te doen blijken hoe het wel en wee van de kolonie Curaçao aan Hare Majesteit onze geëerbiedigde en geliefde Koningin bij voortdurend ter harte gaat. Onze vorstin heeft mij, die in uw midden in Haren naam en als Haar Vertegenwoordiger het bestuur komt voeren, niet willen laten verrekken, zonder mij bij herhaling op te dragen Hare beste wenschen voor den bloei en de welvaart van de kolonie, alsmede Hare hartelijke groeten aan u over te brengen.

Aan deze Koninklijke opdracht hierbij gevolg gevende, acht ik het een voorrecht aldus de tolk te mogen zijn van de gevoelens van warme belangstelling en innige sympathie die onze Hooge Landsvrouwe voor uwe Kolonie en hare bewoners koestert.

Het is onder moeilijke tijdsomstandigheden, dat ik het bestuur over deze kolonie aanvaard: moeilijk vooral voor het Moederland.

Het oude Europa maakt een tijd van crisis door, waarvan het einde nog niet te zien is. Gevoelig wordt de invloed dier crisis ook in Nederland onderhouden.

De achteruitgang in welvaart op velerlei gebied veroorzaakt een voortdurende daling van den volksrijkdom en eene constante vermindering van de draagkracht der bevolking.

Daarnevens valt een steeds hooger stijgen der eischen, die aan 's Rijks schatkist worden gesteld, waar te nemen.

Vandaar het gevoelen van den Raad van Ministers, dat de bijdrage uit 's Rijks schatkist ter versterking van de koloniale middelen de grens van het in redelijkheid toelaatbare bereikt heeft, en de uiting in de laatste Troonrede dat ook in de overzeesche deelen van den Staat een zuinig beheer geboden is.

Gegeven echter de belangstelling van het moederland in de economische ontwikkeling der kolonie, zal in gevallen van onvermijdelijkheid of economisch ingrijpenden aard, aan vragen om offers aan de Nederlandsche schatkist de aandacht geschonken worden.

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 222
The Hague

Sport articles and clothing of every description

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Wissel In- en Verkoop. Credietbrieven. Telegrafische Uitbetalingen.	Hollandsche Bank voor West-Indië		Incasseeringen. Handelsinformaties. Rembours- en Document-Credieten.
	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA		
	130 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.		

Zonder zoodanige offers toch, kan noch aan verbetering van de geldelijke omstandigheden der kolonie, noch aan de mogelijkheid van een te eeniger tijd niet meer benodigd zijn van de rijksbijdrage gedacht worden.

Eene algemeene herziening van het regeeringsreglement staat voor de deur.

De frissche wind, die ons tegenwaait uit het nieuwe grondwetsontwerp, is een waarborg dat het „stuitend“ onderscheid dat in 1865 tusschen Curaçao en Suriname gemaakt werd, zal worden opgeheven en dat eene regeling tot stand zal komen, waarbij de rechtmatige aanspraken van de bevolking, met betrekking tot invloed op en aandeel in het bestuur, zullen worden erkend.

Waar de Regeering ook voor de kolonie Curaçao de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs heeft aanvaard, zal het, van drukende zorgen ontlaste, bijzondere onderwijs zijnen vruchtbare arbeid met grooter opgewektheid kunnen vervolgen.

Nauwgezet zal echter te overwegen zijn of de middelen der kolonie eene uitbreiding van het onderwijs wel gedoogen.

Mijn ambtsvoorganger, oud-gouverneur Helfrich, heeft velerlei plannen ontworpen waarvan hij de voltooiing niet meer heeft kunnen zien, meerdere maatregelen voorbereid, waaraan hij geene uitvoering meer heeft kunnen geven.

Op de door hem gelegde grondslagen hoop ik, bij een zuinige voering der koloniale huishouding, zooveel mogelijk te kunnen voortbouwen.

In de richting, waarin hij de bevordering van den bloei der kolonie en hare economische verheffing zocht, komt mij aanvankelijk voor, dat gunstige resultaten bereikbaar zijn.

Naar ik hoop zal onder mijn bestuur in de watervoorziening van Willemstad en hare haven op afdoende wijze worden voorzien.

Dank zij de deskundige voorlichting van hoogstaande mannen uit uw midden en de medewerking van met de locale toestanden vertrouwd personeel, bij de voorbereiding daarvan, zal naar ik verwacht bij de aanstaande belastingherziening eene billijke, zooveel mogelijk allen bevredigende oplossing der belastingvraagstukken niet onvindbaar blijken.

Dat de algemeene herziening van de salarissen der Curaçaosche landsdienaren thans spoedig haar beslag zal krijgen, zal ik met kracht bevorderen.

Het vertrouwen door H. M. de Koningin in mij gesteld door het bestuur der kolonie Curaçao in mijne handen te leggen, hoop ik met Gods hulp niet te beschamen, in de vaste overtuiging, dat ik bij het volbrengen der zware taak, die ik op mij nam, zal mogen rekenen op den noodzakelijken bijstand en medewerking.

Als een vreemde sta ik heden nog in uw midden. Mij echter is de kolonie slechts half vreemd.

Reeds tal van jaren hebben mijne gedachten bij uwe eilanden en hunne bewoners verweild, en het is de illusie van mijn leven geweest eens geroepen te worden de beste krachten van mijn lichaam en geest te wijden aan de bevordering der welvaart van de kolonie Curaçao.

Aan het slot der rede, waarmee mijn hooggeschatte ambtsvoorganger, oud-gouverneur Helfrich, in de vergadering van uwen raad het zittingsjaar 1921-1922 opende, sprak hij den wensch uit, dat uw arbeid in samenwerking met dien van zijn opvolger, onder Gods onmisbaren zegen, zoude mogen bijdragen tot vooruitgang der kolonie.

In de hoop, dat de wensch in vervulling zal gaan, verklaar ik hiermede in naam en als vertegenwoordiger van H. M. de Koningin het bestuur over Curaçao te aanvaarden.

Wenschelijkheidsbegroting.

De M. v. A. deelt over de Cultuurmaatschappij der Nederlandsche Antillen het volgende mee:

De laatste balans van de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen wordt hierbij overgelegd. De Gouverneur meent, dat een Naamlooze

Vennootschap, die met Nederlandsch kapitaal den landbouw der Bovenwindsche eilanden tracht te bevorderen, al is deze vennootschap buiten de kolonie gevestigd, krachtigen steun verdient, te meer waar in de kolonie zelf een dergelijke maatschappij niet bestaat.

De Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen werd in 1914 opgericht door J. H. J. Hamelberg en A. G. Mörzer Bruyns, met de bedoeling op St. Eustatius Sea-island cotton te planten.

De heer Chas. A. Wilde, de administrateur der Maatschappij, wees reeds spoedig op het gevaar om in de toekomst uitsluitend afhankelijk te zijn van katoen en beval hij aan de beste gronden apart te houden voor de katoen en varierende gewassen voor wisselbouw en op de andere gronden sisal te planten. De heer Wilde was geen onbekende op sisalgebied, immers de oud-gouverneur der Bahama's schreef in een brief aan den heer Mörzer Bruyns, dat hij den heer Wilde beschouwde als den besten sisal-expert in West-Indië. De heer Wilde heeft onmiddellijk ingezien, dat de katoenbouw alléén te riskant was.

De maatschappij heeft een oppervlakte van ruim 400 acres, welke bijna woest was, niet alleen in een prachtige cultuurvlakte herschapen, maar heeft ook den Statiaan tot voorbeeld gestrekt op landbouwkundig gebied.

De onderneming heeft, vooral in haar eerste jaren, met groote moeilijkheden te kampen gehad. Kon zij slechts weinig profiteeren van de hoge prijzen als gevolg van den oorlog, doordat de sisal de eerste jaren niet geoogst kon worden, de prijzen der machines en andere benodigdheden stegen daarentegen geweldig.

In totaal heeft het Gouvernement thans f 175.000 in de onderneming, waarvan f 75000 als renteloos voorschot en f 100.000 in aandelen. De animo in Nederland om in West-Indische ondernemingen geld te steken is nu eenmaal niet groot, vandaar dat het Gouvernement moet bijspringen.

De onderneming, die op St. Eustatius een zekere welvaart gebracht heeft, kan niet vergeleken worden met de Eerste Sisal Maatschappij op Curaçao. De regenval op St. Eustatius is grooter, vandaar dat de sisal er in alle opzichten veel beter voorstaat.

De Gouverneur meent nogmaals het aangevraagde crediet tot verdere deelneming in het aandeelenkapitaal der Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen met aandrang in de gunstige overweging van den Kolonialen Raad te mogen aanbevelen.

Draadlooze verbinding.

De *Amigoe di Curaçao* doet mededeeling van het telegramtarief via St. Martin of liever vanuit St. Martin. Echter worden ook door het station op Curaçao telegrammen voor deze landen aangenomen, indien zij verzonden worden aan een Agentschap op St. Martin, alwaar voor verdere doorzending zorg gedragen moet worden.

Wij laten het tarief volgen:
van St. Martin naar:

Trinida	f 0.60 per woord.
Barbados	„ 0.60 „ „
Guadeloupe	„ 0.45 „ „
plus landlijn 25 cent voor minimum van 10 woorden en 2½ ct. per woord.	
St. Lucia	f 0.50 per woord.
Pto. Rico	„ 0.60 „ „
plus landlijn 26½ cent voor minimum van 10 woorden en 5 cent per woord.	
Demerara	f 0.60 per woord.
St. Thomas	„ 0.45 „ „
Marinique	„ 0.57 „ „
St. Kits via St. Thomas	„ 0.82½ „ „
Port au Prince via St. Thomas	„ 2.17½ „ „
Duitschland via Trinidad	„ 2.40 „ „
Holland via Trinidad	„ 2.25 „ „
New-York via Pto. Rico	„ 1.17½ „ „
plus landlijn 62½ ct. minimum van 10 woorden en 5 ct. voor ieder woord.	

Instituut W. G. TAANMAN
de Perponcherstraat 101-103 's-Gravenhage

- Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.
- Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
- Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

ROTTERDAMSCH LLOYD
Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEE

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Bontmantels

Fa G. J. HILBRINK
Westeinde 29
's-GRAVENHAGE
voorheen Daendeisstraat 8

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe“ A. NEBELING te Brussel) worden systematisch schriftelijke lessen gegeven (ook naar Indië) ter bekwaming in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleeding. Prijs 13 lessen, f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapselstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & Zoon

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem

Hoofskerkstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vismarkt
Tel. H. 3493. Intere. Tel. 309. Tel. 286. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

AMSTERDAM DEFTHAAG ROTTERDAM EUTRECHT

M.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE

EDELMEETRAAL BEDRIJVEN

W. KEMPER-BEGGER-VOS

BATAVIA SOERABAJA SEMARANG MEDAN

Roodschild-Lajolo
voorheen Brussel
thans Javastraat 140.
Alle soorten Bontwerken en Pelterijen.

Dans-Instituut WEIJNE

vroeger Den Haag

THANS

ROTTERDAM

21 Jonker Fransstraat 21

*One-Step,
Fox-trot (Shimmy),
Boston of Tango*

in vier lessen voor f 20.-.

Geen verlofganger verzuime vóór
zijn terugkeer naar Indië aan dit In-
stituut les te komen nemen.

H. A. VERHEIJ

ACCOUNTANT

LID DER NEDERL. BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17

TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

*Beschuit en Roggebrood
voor export.*

N.V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32

'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

Canada via Pto. Rico plus landlijn.	f 1.42½ per woord.
Panama via Pto Rico plus landlijn.	„ 1.37½ „ „
Paramaribo via Martinique	„ 2.46 „ „

Het tarief naar Holland is de helft goedkooper.
Jammer, dat particulieren, die als regel geen cor-
respondent op St. Martin zullen hebben, daarom van
dezen weg geen gebruik zullen kunnen maken.

Mijnbouw.

Met stille trom zijn de twee mijnbouwkundigen,
de heeren v. d. Veen en Knol, per Venezuela weer
húistoe vertrokken. Het onderzoek op Savonet en
Aruba schijnt niet erg meegevallen.

(A. d. G.)

Cuba.

De *Amigoe* van 8 Oct. 1921 bevat een open brief
van 20 Ned. onderdanen om hulp, ten einde van
Cuba weg te komen. Waarom dit nu juist een open
brief moet zijn?

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Wapenbeperking.

Uit verschillende richtingen, uit ver van elkander gelegen
landen, richtten schepen, voerende onderscheiden vlaggen,
den steven naar eenzelfde punt. Aan boord van elk dier
schepen bevond zich een gezelschap van ongeveer gelijk-
vormige samenstelling, enkele staatslieden van naam, om-
geven door een staf van kundige specialisten en ambiena-
ren. In de gedachten van die allen was tweërlei gevoelen
overheerschend, de groote, de grootsche opdracht om een
rol te gaan vervullen als schenker van vrede aan de wereld,
en de kiesche opdracht om daarbij het eigen land waardig
te vertegenwoordigen.

Het vraagstuk van eeuwen her: zou het mogelijk zijn, den
oorlog te doen ophouden? zal te Washington zoo niet aan
de orde komen. Dat is ook maar gelukkig, de tijden zijn niet
rijp om hierop reeds een antwoord te geven. Maar wel zal
daar de mogelijkheid aan de practijk getoetst worden om een
reeds dreigend, een signaleerd oorlogsgevaar door gemeen-
schappelijk overleg af te wenden en daarbij overeenstem-
ming te vinden om de staatkundige leiding voor geruimen
tijd en over de uitgestrektheid van den halven aardbol, tus-
schen alle den vrede bedreigende klippen door te kunnen
lootsen. Men kan zich wel geen mooier roeping voor een
staatsman denken. 't Roemrijkste is niet tot het aangaan
van een oorlog aangezet of besloten te hebben, oorlog, die
gewonnen of verloren, in elk geval een geesel en een ramp
voor beide partijen zal zijn. 't Roemrijkste is niet een oorlog
gewonnen te hebben, die in 't gunstigste geval slechts de
eer laat van den sterkste te zijn geweest en dit ten koste
van den zwakkere getoond te hebben. Hooger roem komt een
staatsman toe, die een oorlog heeft weten te vermijden;
maar de mentaliteit der volken is niet opgevoed om dien
roem te erkennen. Voor wat afwezig blijft als werkelijkheid,
blijft ook de waardeering afwezig. Wie in Nederland b.v.
tracht zich een denkbeeld te vormen, wat hetgeen deel-
neming aan den laatsten oorlog ons in werkelijkheid zou
hebben kunnen brengen, wie waardeert in het afwezig blij-
ven van die ellende de realiteit van het oorlog afwenden?
Die roem van te durven en te kunnen vermijden is niet tot
in 't onvoorwaardelijke door te voeren. Overdreven wordt dit
lafheid. In de tegenwoordige samenleving der staatsgemeen-
schap stelt zelfrespeet aan elk volk nog den eisch zich te
durven verweren en verdedigen, indien een gestelde grens
van lankmoedigheid overschreden mocht worden. Naar ge-
lang een natie zich sterker voelt in militaire toerusting,
acht zij die grens voor lafheid, die grens van lankmoedig-
heid eerder overschreden; ook de regeering, die een aanval-
lenden oorlog inzet, maakt zich zelf wijs, of tracht althans
zoo wel het eigen volk als de vreemde natieën te doen gelooven,
dat zij zonder laf te worden niet verder in lankmoedig-
heid kon gaan, zoodat zij slechts een opgedrongen verdedi-
gende oorlog inzet met een aanval. Vandaar dat in een
sterke vloot en in een sterk leger terecht evenzeer een be-
dreiging met oorlog als een waarborg tegen oorlog gezien
wordt. De bedreiging ligt in de eigen aan drift, de waarborg
is tegen de aan drift van anderen bedoeld. Aan de laatste
beteekenis wordt de meeste waarde gehecht; het is moeilijk
de noodzaak in te zien om zich tegen eigen aan drift te be-
schermen door zich niet te sterk te maken.

De conferentie te Washington wil nu de mentaliteit der
volken, betrokken bij de groote vraagstukken van het Verre
Oosten, op peil brengen van oorlog te durven vermijden,
zonder zich laf en overdreven lankmoedig te achten, wan-
neer inschikkelijkheid, overleg, toegeven, aanpassen worden

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN

151

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEFOON No. 2512

- □ DRUGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
- DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN. □
- □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

gevraagd. De conferentie wil die vraagstukken van econo-
mischen aard, van rassentegenstelling, van onderlinge na-
tionale gevoeligheden misschien ook onder oogen nemen, die
wier behandeling animositeit de objectiviteit dreigde te doen
te loor gaan en die zoodoende in hunne behandeling telken
nieuwe geschilpunten deden ontstaan, in stede van tot een
vredezaame oplossing te komen. Deze bemidd. beschouwt
als hare eerste en voornaamste taak. Maar om dan dadelijk
tot een begin van uitvoering te komen, om hetgeen als nieuw
wen grondslag voor de politieke leiding aanvaard zal worden
kans op groei en ontwikkeling te geven, wil de conferentie
tevens de bedreiging wegnemen, gelegen in den onderlinge
wedijver in bewapening. Zij wil de volken vrijmaken van
het doorlopend denken, het doorlopend moeten denken aan
't „wapent u ten strijde”, waardoor, terugkaatsend, de strijd-
gedachte, de strijdlust, het bewustzijn van te kunnen,
durven, te willen, te moeten vechten in het volksbesef leve-
dig blijft. Zij wil zoodoende tevens de volken ontlasten van
de drukkende militaire uitgaven, die jaar in jaar uit als
premie tegen den oorlog geofferd worden, doch die tot
zekerre hoogte juist oorlogsgevaar aantrekken, uitgaven,
welke voor vredeswerk besteed, de menschheid in veel
veel ruimer mate ten goede kunnen komen. De beperking
der bewapening alleen kan de conferentie niet tot haar
ideaal van vrede in 't Verre Oosten brengen, maar omge-
keerd kan, in de richting naar dien vrede, op geen gebied
iets van ingrijpende betekenis gedaan worden, zonder die
beperking daaraan te laten voorafgaan.

Zal men voor de andere vraagstukken vermoedelijk in
eerste bijeenkomst nog slechts tot beginsel-uitspraken kun-
nen komen, wier nadere omzetting ter toepassing aan studie-
commissiën moet worden opgedragen, voor de wapenbeper-
king zal te Washington, wil men iets bereiken, reeds een
formule moeten worden opgesteld en vastgesteld, waarover
de betrokken regeeringen daarna in kort recht kunnen be-
slissen.

„Wil men iets bereiken?” hierover zal echter in de eerste
plaats overeenstemming zijn te krijgen. In algemeene zin
zijn alle afgevaardigden zeker genegen en gezind tot over-
eenstemming, doch de geschiedenis leert, dat het niet
moeilijk is eigen inzicht en eigen belang aan te passen of
achter te stellen bij het internationaal, bij het algemeen
belang.

Het voorspel van de conferentie heeft vele aanwijzingen
gegeven, die een herhaling van de geschiedenis in deze doorn-
vreezen.

Uite Japan eerst een jubel over het ontwapeningsvoor-
stel, zoodra daar bekend werd dat aan ontwapening niet kon
worden gedacht zonder tevens de redenen weg te nemen,
waarom wapening door den vooruitzienden staatsman nood-
dig wordt geoordeeld, daalde de geestdrift. Japan had zich
voorloopig de plaats van eerste viool in 't Groot Oosters
concert toegedacht, met de bewuste bedoeling tevens of
later den dirigeerstok te hanteeren. Nu zou 't moeten aan-
zitten met vele gelijkgerechtigden, die zelfs willen mee-
spreken over vraagstukken waarmede zij, zoo zeide men,
niets te maken hebben. Frankrijk en Italië b.v. over de
Chinesche kwestie.

Zetten de Japansche staatslieden er zich intusschen toch
toe om hangende moeilijkheden, als die der immigratie, die
telegraafkabel over Yap, Shangtoeng, e.a. zoo mogelijk te
vereffenen en spraken toonaangevende Japanners, evenals
de te Washington aangekomen Japansche vertegenwoordi-
gers zich hoopvol over de te bereiken resultaten uit, men
voelt toch dat de verwachtingen in den laatsten tijd minder
hoog gespannen zijn. In den moord, gepleegd op den minis-
ter-president Takasji Hara, bekend voorstander van de ver-
zoeningspolitiek, zoekt men ook een uiting van wrevel over
de politiek, die de oplossing der hangende kwestie aan
Washington wil overlaten. De hierop gevolgde ontslag-
aanvraag van 't Japansche ministerie komt zeker ongelegen-
lijk.

In Frankrijk ging het vrijwel precies omgekeerd. 't Eerste
bericht over Harding's voorstel deed voor een onderonsje
van 't Anglosaksische ras vreezen, waarbij Japan mocht aan-
zitten. Zoodra bekend was dat Frankrijk niet vergeten was,
werd de pers milder in hare beoordeeling, maar toch zocht
zij nog in de ontwapeningsgedachte een aanval op Frank-
rijk's positie en prestige. Briand heeft een uitspraak van de
Volksvertegenwoordiging uitgelokt, die hem de zekerheid ge-
schonken heeft, dat de Fransche natie hem gaarne naar
Washington zag gaan. De juist in deze dagen gedane ont-
hulping over den allertreurigsten toestand van de Fransche
zeemacht, kunnen nog meewerken om voorstellen tot inter-
nationale vlootvermindering met een gretig oor te vernemen.
Daarentegen schijnen de Fransche koloniën bevreesd voor
een goed doorgevoerde algemeene opendeur-politiek; de Fran-
schen zweren veelal bij een tarievenpolitiek, ook voor 't
Verre Oosten.

Zuid-China protesteert, omdat 't niet ter conferentie ge-
vraagd is; het erkent de regeering van Noord-China, die
wel gevraagd is, niet als die van de republiek China.
Noord-China is 't met Japan niet eens geworden over de

Insituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.

2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Adverteeren doet verkoopen

**Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen**

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

**Stookt onze
1^e soort
Turfbricketten**

hangende geschillen en schijnt geenszins genegen tot toedering, tenzij Japan zoowat in alle opzichten toegeeft. Rusland, eerst uitgesloten, zal, naar verluidde, een sovjet-vertegenwoordiger mogen laten aanzitten, sterk beperkt in zijn vrijheid van doen. De republiek van Oost-Azië, dat andere groote stuk van 't voormalige Russische rijk, zou een zelfde bevoorrechtting kunnen genieten. Beide rijken schijnen deze welwillendheid slechts matig te waardeeren.

Generaal Smuts, door velen beschouwd als den strijder met hooge vredesidealen, welke hij niet slechts voor Zuid-Afrika wil verwezenlijken, doch voor welke hij zich ook in de Iersche kwestie als bemiddelaar opwierp, Smuts heeft waarachtig chicanes tegen de Washington-bijeenkomst gevonden. 't Is niet voldoende de dominions daar in 't gevolg van Groot-Brittannië tegenwoordig te laten zijn, hij vorderde voor hen ten volle het medezeggenschap op. Aangezien hij hierop niet heeft willen terugkomen, hebben de andere dominions elk een vertegenwoordiger in 't gevolg van de eigenlijke Rijksoverheidsvertegenwoordigers, doch Zuid-Afrika niet.

Ierland, Lloyd George zoo bindend in Londen, dat hij zijn voornemen bij de opening der Washingtonconferentie tegenwoordig te zijn heeft moeten prijsgeven. Egypte, Jerusalem, Britsch-Indië, woelend ingaande tegen de vredesgedachte en tegen de ontwapeningsillusie.

Zuid-Amerikaansche staten hebben gevoeligheid getoond over hunne uitsluiting en over de aanmatiging der V. S. zich ongevraagd als hun mandataris op te werpen.

Wel wolken dus aan den hemel; voldoende zelfs om pessimistisch aangelegden elke verwachting van welslagen te doen opgeven; wij behooren echter niet tot dezen.

Zooals wij eerder als eens opmerkten, heeft de conferentie bereids resultaten bereikt door de welwillende tegemoetkoming van daarbij betrokken mogendheden ter oplossing van eenige hangende kwesties; door den uitgedrukten wensch van allen om tot overleg te komen en door 't daarin opgesloten geloof aan de mogelijkheid van overeenstemming; door de unaniem geslaakte zucht naar verlossing van den bewapeningsdruk. Als resultaat beschouwen wij ook de hoewel niet gemakkelijke, dan toch bereikte beslissing om den staat van oorlog tusschen de V. S. en Duitschland, Oostenrijk en Hongarije eindelijk te beëindigen.

En nog op een resultaat willen wij wijzen. Er zijn soms feitelijkheden, welke men niet aanvaarden wil en waar men toch ook niet gaarne buiten staat; dit lijkt ons het geval van N. A. ten opzichte van den Volkerenbond. President Harding maakt zich nu tot schepper van een daad, die er eigenlijk een voor den Volkerenbond had mogen zijn, die althans zeer nauw verwant is aan de Volkerenbondsgedachte. Gelukkig is die bond, zijne vredeeroeping indachtig, verstandig genoeg geweest om niet tegen de Amerikaansche actie in te gaan. Zelfs behoort de voorzitter der pas opgeheven Bondsvergadering tot hen, die, als vertegenwoordigers van eene der uitgenoodigde mogendheden, te Washington verschijnen. Onze minister van buitenlandsche zaken Jhr. Mr. van Karnebeek zal zoo in zijn persoon ook de eenheid der gedachten belichamen, die Genève en Washington gemeen hebben, al willen zij officieel geen eenheid erkennen. Ook hierin ligt toenadering, verbredering.

Optimistisch stemt ons ook het verlangen der toonaangevende politici om naar Washington te gaan. Zij voelen dat daar iets groots te bereiken staat, waarbij zij niet ontbreken willen. Vreesde hij een fiasco van de conferentie, dan zou Briand, die 't Engelsch zelf niet genoeg verstaat om beaansdelingen in deze taal te kunnen volgen, de eer van Frankrijk's vertegenwoordiging gaarne aan een figuur van den tweeden rang overgelaten hebben. Lloyd George betreurt 't er niet bij te kunnen zijn, terwijl hij in Balfour toch voorwaar een waardig vertegenwoordiger voor Engeland gezonden heeft, dat hij de hoop behouden heeft wat later toch nog ter conferentie te kunnen tijgen. Prins Tokoegawa behoort ook tot de staatslieden, die niet op een echee uitgaan.

Den 11en November viert N. Amerika te Washington het indrukwekkende feest ter herinnering aan den wapenstilstand. Die dag is tot nationalen feestdag verheven, ook voor de toekomst. Dit moge alle vertegenwoordigers van vreemde natien, daarbij aanwezig, naar Washington gekomen ter inleiding van het „de wapens neder" als leuze voor eene nieuwe toekomst, inspireeren tot het vinden van den grondslag voor verbredering der volken om den Stillen Oceaan, tot aanstekelijk voorbeeld dan verder weer van de verdwaasde volkeren, nog in onderlinge haat hun kracht en heerlijkheid verspillend en verknoeiend.

Zonder te gelooven aan het bereikbare van groote resultaten, welke dadelijk het aanzicht van de wereld zullen veranderen, gelooven wij wel aan de kans op het bereiken van een uitkomst, die door hare gevolgen een wereldgebeurtenis kan worden.

Mededeelingen.

Indische Gala-Avond.

Op **Vrijdag 25 November** a.s. zal in den Dierentuin te 's-Gravenhage ten bate der Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisvlijt een **INDISCHE GALA-AVOND** worden gegeven, die bijzonder belangrijk belooft te zijn. Er zullen mooie licht-, tril- en levende beelden vertoond worden met welwillende medewerking van den heer W. Mullens (Albert Frères) afgewisseld door Indische muziek en dans. Toegangskarten voor f 3, f 1.50 en f 1 zijn te bekomen in „Boeatan", Heulstraat 19 en aan den Dierentuin, waar op 24 en 25 November van 10—3 uur ook plaatsen kunnen besproken worden.

**Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIËN.**

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

**HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag
12 November e.k., des namiddags ten 1.30 u., in
het Gebouw van den Protestantenvond te Utrecht,
Boothstraat 7.**

Agenda:

1. Notulen (Kol. Weekbl. 9 Juni I.L., No. 23).
2. Afdracht contributiegeden door Afdelingen aan Hoofdbestuur (art. 15 Statuten).
3. Informatie-bureau.
4. Koloniaal Weekblad.
5. Mededeelingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

H.H. Secretarissen en Penningmeesters der afdelingen worden beleeft uitgenoodigd de wekelijkse mutatie-lijs (pag. 14) steeds te raadplegen.

**Van de Afdeling Breda en Omstreken:
(in samenwerking met het Nut van 't Algemeen).**

VOORDRACHT met lichtbeelden over *Moderne reizen in den Archipel*, waaronder bezoek aan het *Toba Meer* op Sumatra, door den heer J. KONING, journalist, op **Donderdag 17 November 1921**, te 8 uur n.m., in Concordia, groote koffiekamer.

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. v. Nijverh. en Landb.:

**OPENBARE VERGADERING op Woensdag 16
November 1921, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage,
Pulchri Studio, Lange Voorhout 15.**

Onderwerp: *De Natuurlijke Grondslagen voor de Ontwikkeling van Sumatra*. Inleider: de Heer Dr. J. C. Jul. Mohr.

De Secretaris:

H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.
Toegang vrij, ook voor niet-leden.

N.V. Autogarage „CITO"

SEHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE

Luxe Verhuur-Auto's

Een keurig,

zeer gewild,

tevens practisch

**C A D E A U
V O O R D A M E S**

IS

**François Blom's
Moderne Kookkunst**

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

**100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels**

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.25 In linnen stempelband f 5.50

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1897.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Slijden, Branden, Beschilderen, enz.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid f 4.25
gebonden - 5.50

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten, dat gij
die levert.
Dat bereikt gij alleen door goede en
voordurende reclame.
Gebruik dit blad voor Uw

Reclamecampagne

FAMILIE-BIOSCOOP
Prinsstraat 40 Telefoon H. 7477
Programma van 11 tot en met 17 Nov. 1921.
Iederen avond, Maandag-, Dinsdag- en Donderdagmiddag
2 bijzondere attracties.
De Heiligverklaring van Jeanne d'Arc.
Na de Pauze brengen wij de lang verwachte
2 weeksche Seriefilm
Dempsey zonder vrees.

OLYMPIA THEATER
Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend
programma.

Doorlopende Voorstelling,
aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon
geschieden.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in
Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door
uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat
thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechts-
wetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art.
141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechts-
wetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.
Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn.
onderwijs.

Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onder-
wijs.

Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouw-
kundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
Leeraar met K^o bevoegdheid.

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen
dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of
tijdelijken dienst).

Analysten.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskun-
digen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
Verpleegster 1ste klasse voor de Röntgenologie.
Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electri-
citeit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electri-
citeit.

Werktuigkundig ingenieur voor het baggerwezen.
Civiel-ingenieur die zich gespecialiseerd heeft op het ge-
bied van rioleering en waterzuivering.

Vakkundige die zich gespecialiseerd heeft op het gebied
van rioleering en waterzuivering.

Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke open-
bare werken.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen.
Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Machinisten,
Technicus voor electro-zwakstroom.
Scheepbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement
te Soerabaya.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Telegraafopzichters 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer met de hoofdkatte en lagere akte wiskunde
voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Inspecteur en ambtenaar bij den belastingdienst.
Belastingaccountant.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Ne-
derlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen,
kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot
de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 2 tot 9 Nov. 1921.

Nieuwe Leden.

J. van de Water, Bussum, Ruijsdaellaan 11, f 5.
J. W. Ferman, Tuin-Empl. s.f. Gondangwinangoen, Klaten, f 25.
O. Janssen van Raay, Fabr.chef s.f. Gondangwinangoen, Klaten, f 25.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog,
Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

J. K. F. Weher, Luit. Inf. N.-I. L., Den Haag, Tromp-
straat 308, f 5.

K. W. F. van Langen, Luit. Inf. N.-I. L., Den Haag, Denneweg
77H, f 5.

F. B. Kroese, Luit. Inf. N.-I. L., Den Haag, Abeelstr. 23, f 5.

W. A. C. Galestien, Luit. Inf. N.-I. L., Den Haag, Kranen-
burgweg 12, f 5.

E. A. Steinmetz, Kapitein N.-I. L., Den Haag, Spui 184, f 5.

G. P. Walraven, Luit. Inf. N.-I. L., Breda, Baronielaan
142a, f 5.

H. J. Voskuil, Kapitein N.-I. L., Kampen, De la Sablon-
niërekade, f 5.

S. Tulp, Luit. Inf. N.-I. L., Leeuwarden, Spanjaardlaan
53, f 5.

A. R. H. Braun, Majoor-Int. N.-I. L., Maastricht, Pieter-
straat 17, f 7.50.

G. W. Beijer, Den Haag, 2de Schuijtstraat 256, f 5.

L. Livain, Onderwijzer N.-I., p/a. Rijkskweekschool voor
Onderwijzers te Maastricht, f 5.

C. J. L. Vermeulen, Photograaf, Den Haag, Toussaintkade
20, f 5.

P. Chr. Arnold, Douane-ambtenaar N.-I., Rotterdam, Touw-
slagerstraat 24b, f 5.

C. P. Blom, Asp.-onderoff. Koloniale Reserve, Nijmegen,
Prins Hendrikkazerne, f 5.

F. E. V. A. Goossens, Nijmegen, Sumatrastraat 6, f 5.

F. W. Sneyvangers, Beheershoutvester, Apeldoorn, Ma-
riannelaan 19, f 5.

J. van Aken, Inspecteur Mulo, Den Haag, Regentesselaan
243, f 5.

L. van Koetsveld, Insp. v. Financiën, Den Haag, Obrecht-
straat 279, f 5.

Jhr. B. Ch. C. van Suchtelen, Controleur B.B., Den Haag,
Dunklerstraat 47, f 6.

P. A. Hondius van Herwerden, Ass.-Resident, Den Haag,
van Loostraat 64, f 5.

Afschrijven.

Mevr. Wed. Dr. C. Ie Nobel, geb. Hofman, Ginneken, Ba-
ronielaan 123, Huize de Marik,

S. L. Vermeer, Huis ter Heide, „Mary”, Dolderscheweg.

S. Baukema Jr., Arnhem, Piet Rijkenstraat 26.

J. A. van der Star, Ambt. Secr. van H. M. de Koningin, Den
Haag, Statenlaan 1.

S. G. Visker, Hoofding. „Stoomv.-Mij. Nederland”, Bloem-
endaal, Zuiderstationsweg 3.

Th. A. C. Comvalius, Onderwijzer, Paramaribo, Gonggrif-
straat 4.

W. H. Douglas, Nickerie, Plantage Waterloo (Suriname).

W. H. de Vassy, Tjepoe, p/a. Bataafsche Petroleum-Mij.
Mevrouw H. M. Zuur, Oost-Indië (n. a. o.)

Adresveranderingen.

A. J. A. Brandon Bravo, van: Bandoeng naar: Den Haag,
Snelliusstraat 67, f 5.

Mej. P. W. Keller, Onderwijzeres, van: Bandjermasing
naar: Bandoeng, Da Costastraat 4.

H. M. E. Brodhaag, Oud-Kap. N.-I. L., van: Solo naar:
Blaricum, Huize de Goudsbloem, Heideweg, f 5.

J. N. Eikema, Havenmeester, van: Padang naar: Utrecht,
Achter den St. Pieter 5, f 5.

H. van Dorsser, Kap. Art., van: Soerabaya naar: Bandoeng,
Willemstraat 6.

Dr. C. Lely, Oud-Minister, Den Haag, van: Zeestraat 58
naar: Stadhoudersplein 20.

G. Krujjs, Den Haag, van: Van Imhoffstraat 5 naar: de
Carpentierstraat 170.

Mevr. J. Pottinga geb. Stilling, van: Bussum, Landstraat
40b, naar: Den Haag, Louise de Colignystraat 124, f 5.

A. F. Rohn, Leerling M. K. L. S., Deventer, van: Sijzen-
baanplein 2 naar: Polstraat 23.

Mevr. E. Witsen van Vloten, Haarlem, van: Gierstraat 8
naar: Schneevogtstraat 1A2.

G. F. P. Antes, Onderwijzer O.-I., van: Nijmegen, Langs
Hezelstraat 45, naar: Mil (N.-Br.), Huize 't Hof, f 5.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

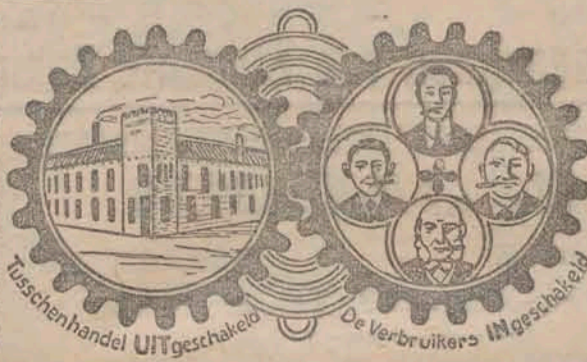
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dinieren; logeeren f 1.50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Voorzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Lessen in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche, Duitsche, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Opleiding admittie examen H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijff-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN

Eigen Koffierfabriek

G. KERNER & Co.

BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S — ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG. Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek.

„Theario”

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.
Zij staat sedert 1909 voortdurend onder controle van het Station voor Maakderij en Bakkerij te Wageningen.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inrullen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeentelieferanciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

DE INDISCHE RIJSTTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,

4de DRUK.

Prijs: ingenaaid. f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Berichten de ontvangst van

Najaars { *Stoffen*
Confectie

Viyella - Flanelen - Kousen

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Piano's
en vleugels
DUCANOLA
KON PLUS ULTRA
F.A.C.F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BREDA-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Naamlooze Venneotschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk,
dat aan bijzondere eischen voldoet.